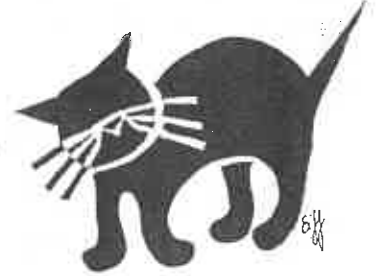

(10)✓

duben 97'

Skříba

KOČKA
JE
VUŠ

pravidelník pro pobavení i poučení

Vydávají studenti Biologické fakulty Jihočeské univerzity

OBSAH:

ŠKOLA	List varovný o studiu učitelství aneb ...	str. 1	
	Co by to měl být Kompas?	str. 2	
	Škola - názory, odpovědi	str. 3	
	Kterak je možno...	str. 6	
	Interview s Františkem Sehnalem	str. 7	
	Koleje, koleje, bába tě poleje	str. 9	
	Za jeden provaz...	str. 10	
	Hodnocení přednášek (zima 96) o kopírkách...	str. 12	
	Informace, informace, informace	str. 14	
	Seminář o aplikované ekologii	str. 16	
VĚDA	Šok mezi počítačovými maniaký	str. 19	
	Střepy	str. 20	
	Beyond Silent Spring (recenze)	str. 22	
	Kurz základků astronomie I	str. 23	
	CESTY	Postřehy od rovníku	str. 26
		VLASTNÍ TVORBA	Zpráva o údolí Rosy,...
	Žebráci na schodech katedrály		str. 31
	Confidential		str. 32
	My čekali jaro		str. 33
	Muckejte se ke zdraví		str. 34
KULTURA	Příbyde nový povinný jazyk?	str. 35	
	Hlavořam	str. 35	
	leccos...	str. 36	
	Filmový klub	str. 37	
	Po stopách sekt (Svědkové Jehovovi 1)	str. 39	

Poznámka: všechny myši ftipy v tomto čísle jsou dílem ONDŘEJE SUCHÉHO

List varovný o studiu učitelství aneb Kopec žvástů

Tak už skoro končím s tím, co doktor Kindlmann nazývá teaching. A důrazně upozorňuju: kdo není přepevně rozhodnutý být učitelem, i kdyby padali ševci, tak ať se na to nedává. Stojí to za psí štěk, přinejmenším.

Celé studium se dá rozlišit do tří kategorií - užitečné věci (těch bylo minimum), věci neškodné a na nic a věci blbě a na dvě nic (což byla většina, strašlivě drtivá).

Užitečných věcí bylo pomálu, a proto se sluší je vyjmenovat všechny. Tedy hned na počátku didaktiky biologie jsme si hráli před spolužáky na učitele a byli jsme u toho natočení na video - většina z nás posléze při sledování sebe sama zjistila, že za tou katedrou vypadá jako směs chovance bohnického ústavu a brouka Pytlíka - což nebylo na škodu vidět dřív, než se to rozjede naostro. Další věci k nezaplacení jsou vlastní praxe ve školách. Sympatická mixáž hororu, grotesky a testu nervové odolnosti, fakt dobrý. Věci užitečnou s výhradami je předmět biologie člověka. Donutí vás to našrotit napůllékařskou anatomii, což se bude hodit. Co mě ale poměrně dráždí, je jednak zřetelná snaha přednášejícího nás vrátit kamsi do základní školy (nebo do základní vojenské služby) a druhak to, že o některých otázkách se nediskutuje a vlastní názory jsou zakázány. Byl jsem kupř. pomýlen literaturou a přednáškami Honzy Zrzavého v tom, že dosud není znám přesný důvod, proč je člověk nahuláč a ne chlupatec. Existuje prý o tom několik teorií, z nichž každá má své pro i proti. Omyl, pánové, ten jediný důvod již byl odhalen, a to na PedFak JU v Českých Budvarovicích, běžte se tam zeptat. A pokud začnete u zkoušky blekotat cosi o jiných teoriích, vyletíte od zkoušky, neboť to není správná odpověď. To jsem si nevmyslel, to se fakt stalo (ne mně, aby bylo jasno).

Věci neškodné a na nic jsou takové, kde se dílem dávno zná (jako třeba co je to jak zapnout počítač) nebo věci pro učitele třeba dějiny fotografie. Taky se při takzvaných jeho kolegyně jsou hluboce sexuálně založené. chodili, abyste se dozvěděli, které, tak já budu !) Ale nevím, jak vám tato, jinak jistě zajímavá tuelním učitelském povolání.

buď člověk dozví věci, které směrodatná odchylka nebo biologie řekl bych zbytečné, psychohrách dozví, které (Stejně byste za mnou pak indiskrétní rovnou - všechny informace pomůže v even-

Pak ovšem nastává naprosto převažující kategorie, nad jejímž názvem jsem se musel dlouho přemlouvat, abych napsal „na nic“ a ne něco jiného. Jádrem těchto předmětů, v jejichž názvech se vyskytují slova jako pedagogika, didaktika a psychologie je vědět, jak se liší pedagogické koncepce chlápků, kteří byli reformátory za krále Klacka. Jejich myšlenky, kategorie a šuplíčky na cokoli je nutno interpretovat ve formě definic, kde pronesete-li souhrnně místo sumárně (jak je to v učebnici), tak je to blbě. Nebo se dovíte takové převratnosti, jako že když se záček školáček chce učit, neboť ho to baví (říkají tomu vnitřní motivace žáka), tak je to pro školní výsledky lepší, než když mu surovec tatík vyhrožuje řemenem, jestli donese domů zase pětku (tzv. vnější motivace žáka). To by vás nenapadlo, že ne? Při psaní těchto mouder jsem si vzpoměl na jednoho z výjimečných vyučujících těchto předmětů (nejspíš byl výjimečný tím, že se v podstatě živil jako psycholog - lékař, a tak tu teorii tolik nežere). Nu a tento pán definuje psychologa jako člověka, který vám povídá věci, které dávno víte, slovy, kterým nerozumíte. Další historkou z tohoto kadluby je příběh, kdy Libor vypracoval povinný referát z psychologie tak skvělým způsobem, že byl vyzván k jeho publikování. Ta skvělost toho referátu (odhlédneme-li od síly osobnosti přednášejícího) spočívala v tom, že ho vytvořil kompilací ze dvou kapitol dvou běžných učebnic. To jsme šli zapít.

Podezření, že předměty popsané v kategorii 3 do ní skutečně patří, ve vás klíčí od prvních chvil studia na PF. Není totiž asi něco v pořádku s obory, jejichž vyučující první přednášku masově věnují dokazováním, že pedagogika, didaktika atd. JE VĚDA. Ve skálopevnou jistotu se toto podezření změní v okamžiku vaší praxe, kdy stojíte před

konkrétním problémem, jak tomu hajzlíkovi, co vám sdělil, co mu můžete vylízat, jednu střelit, aniž by vás jeho rodiče zažalovali. Zjevně totiž vidíte, že psychologicky mu vysvětlit, že do něj vidíte, že je jen citově deprivovaný z domova, by vám moc nepomohlo. A vás taky nějak nepovzbudí myšlenka, že J.A. Komenský byl na tom po smrti první ženy a dětí psychicky hůř. Jo, v duchu už vidím útrpné úsměvy: to sis myslel, že ti někdo na řešení podobné situace poskytne univerzální recept, troubo? Nikoliv, trouba si to nemyslel, ale dva roky se ksakru kdosi tvářil, že ano, a děsně mě tím prudil.

Dr. Kindlmann, coby vyjednávač v otázce, které ze to předměty budou pro teaching povinné, odvedl kus práce hodné pozornosti diplomatických kruhů (teď si nedělám srandu), kupř. zrušil pěstitelské práce, ty byly taky na tom původním seznamu. Jenomže, jak se později ukázalo, bylo by toho třeba zrušit daleko víc. Za ideální variantu bych považoval praxe, biologii člověka (nešla by učit u nás?) a didaktiku biologie, obecnou psychologii a obecnou didaktiku a pedagogiku, aby se vlk našel, ale víc už ani fuk.

Nechť mi Jan Amos odpustí, howgh. □

Hanyš Kaštovský

Co by to měl být Kompas?

Každý rok v září přijde na fakultu spousta nových, nic netušících prváků, kteří musí nejprve všechno okoukat, oběhat a leckdy se i párkrát spálit, než ztratí počáteční vyjukanost a začnou si na fakultě (a vůbec v celých Českých Budějovicích) připadat alespoň trochu jako doma.

My bychom jim chtěli toto počáteční úsilí usnadnit, a to tím, že vydáme jakéhosi studentského průvodce po BF a jejím okolí s názvem KOMPAS. Tato myšlenka v podstatě vychází ze Studenstké kuchařky MFF UK (kterou lze najít pro inspiraci na Internetu pod adresou <http://mail.kolej.mff.cuni.cz/srk/kucharka.html>). Nechceme prváky „vodit za ručičku“, ale chceme jim prostě ukázat, jak probíhá zákulisí studia na BF (první tři týdny, další průběh),

za kým mají kvůli čemu jít (za studentů i pedagogů), kde co na fakultě je, jak to funguje na kolejích, v menze, počítačově, jakou mají otvírací dobu nejbližší obchody s potravinami či hospody, kde je SVK, divadla a kina atd.

Autory by měla být skupina studentů a první definitivní verze by měla být k dispozici k 1. září 1997, samozřejmě nejen pro prváky. Veškeré náměty a připomínky jsou vítány. □

Za skupinu studentů SK AS

za kým mají kvůli čemu jít (za studentů i pedagogů), kde co na fakultě je, jak to funguje na kolejích, v menze, počítačově, jakou mají otvírací dobu nejbližší obchody s potravinami či hospody, kde je SVK, divadla a kina atd.

Autory by měla být skupina studentů a první definitivní verze by měla být k dispozici k 1. září 1997, samozřejmě nejen pro prváky. Veškeré náměty a připomínky jsou vítány. □

Za skupinu studentů SK AS

Tichá voda je leckdy zrádnější než dravý proud

V poslední Šklíbě mě zaujal článek s názvem „Než začnete zvracet“. Konečně nějaký článek smysluplnými argumenty rozbouřil stojaté (leckde zatuchlé) vody naší fakulty, což není nikdy na škodu. (Užitek už je spornější.) Ráda bych se zde stručně vyjádřila k některým názorům Romana.

Přelém objektivnosti ústních zkoušek mi již také delší dobu vrtá v hlavě, a pokud mohu nějakou zkoušku odbýt testem, jsem daleko raději. Dobře koncipovaný test může snadno vyřešit problémy jako je délka sukně, nepříznivé počasí či absence mého oblíbeného učitele v porotě.

Autor také naráží na bratříčkování s učiteli. Osobně si nemyslím, že je špatné udržovat s vedením přátelské styky, ale všude existují určité hranice, které by se neměly překračovat. Pokud někoho tyto hranice nezajímají, neměl by se divit, že se na něj pohlíží skrze prsty.

Pevně doufám, že všichni, kteří mají odlišný postoj, se ho pokusí ve Šklíbě vyjádřit, protože pomlouvání nikam nevede. □

Jana Jersáková

Poznámka k textům R. Drábka

Vydrží-li někomu obsese půl roku a déle, měl by s tím on sám začít něco dělat. Ostatním do toho vcelku nic není, mně nejmíň.

Nicméně jednu věc nehodlám nechat jen tak být: Drábek stále naznačuje, že jacísi nejmenovaní pedagogové jaksi protěžují ve studijních záležitostech jakési nejmenované studenty, s nimiž se kamarádí. Protože na správnou reakci („buď jmenuj a podepiš se, anebo mlč“) je už půl roku pozdě, je nutno tuto radu modifikovat:

Buď jasně a veřejně dokumentuj, který konkrétní student je ve své studijní kariéře nadlepšen přátelskými vztahy, ke kterému konkrétnímu pedagogovi, a to konkrétně čím, anebo své nehoráznosti jasně a veřejně odvolej. (Eventuální jasná a veřejná omluva je už fakultativní.)

Anonymové jsou dvojho druhu - ti, co se nepodepisují (ano, uznávám, po půl roce se Drábek podepsal), a ti, co říkají, že milionáři kradou, poslanci spí v Parlamentu a židí můžou za všechno. První se vyhýbají odhalení, druhí odpovědnosti za vyřčené. O konkrétních námětech, co s různými zkouškami a podobně dělat dál, se můžeme bavit, až se R. Drábek touto prostou akcí vrátí mezi lidi, s nimiž lze komunikovat bez rizika nákazy. □

Jan Zrzavy

Názor¹

Na základě upřímných rad J. Zrzavého citím nutnost něco dodat. Především: nejde vůbec o konkrétní seznamy lidí, ale o takový systém zkoušení, který bratříčkování a další zkrášlující fenomény neumožňuje a at se Jan Zrzavy netvarí, že tuto pointu z mých textů nepochopil, vzdýt sam vyvesil návrh na zobjektivnění. Oproti anonymitě velkých univerzit panují na naší malé fakultě familiérnější vztahy. (Nerikam, že je to špatně!). Kdo ze zkoušejících zaručí, že po mnohahodinovém kolotoči zkoušení je stále nestranný. Nebudu nikomu upírat odbornou kvalitu, ale snad každý uzna, že je jenom clovek (az na vyjimky, samozřejmě).

Uznavam, že jsem měl být konkrétnější. Cim me vlastne Zrzavy nastval? Ma pravdu, že jsem v mnoha ohledech nenormalní. Me by ale take zajimalo jaka psychicka deprivace vedla jeho pri ustnich prijimackach kol. Matejovske do Mgr. st. ke vzpupnym formulacim typu: "Vase pracē je moc ekologicka. My jsme tady fakulta na bilou vedu" - takže chcete-li delat zachranarske akce, jdete studovat jinam!" (Zatimco jste nas rocnik kdysi lakali na moznost uplatneni v aplikovane ekologickych firmach, Matejovska musela

¹ Pozn. redakce: Protože nevíme, zda jde o technické úpravy o úmysl autorův či o jeho pouhou neznalost psaní textů na PC, ponecháváme jeho text bez jakéhokoli zásahu. Upozorňujeme, že tento příspěvek nebyl odnikud konvertován a jediná provedená změna spočívala ve změně fontu z Times N. R. CE (10) na Century S.B. CE (10).

energicky celit takovými neoprávněnostem, které navíc v té době absolutně nereprezentovaly oficiální stanovisko fakulty, byla označena za vzpurnou, drzou a neschopnou vědecky komunikovat, což je k smíchu, když uvažujete s jakou pokorou a vstřícností diskutuje prave Zrzavy. Navíc mám pocit, že nikdy by asi nedokázal takovou blbost obhajovat 'nezne.' Způsob argumentace, který následně zazněl na adresu neúspěšně Matejovské z úst dekanů potvrzuje, že až příliš významně zaleží na dojmech, pocitech, které o každém z nás strádáte, když nás letmo potkáte na přednáškách, exkurzích, ... "My tady nemůžeme dát na hezkou tvarickou. Vsať vy se v životě neztratíte" Tak a to je stručně převyprávěny příběhy o tom, jak nečistá hloupa připomínka pomohla studentovi ke kariéře - ironii osudu na PrFUK! Navíc o půl roku později jste schopni vytkat nekou jinému, že je neprubojný, tichý. Tak co tedy po nás chcete? Na správnou reakci je pry půl roku pozdě - po půl roce si prostě už nikdo nepamatuje, proč jsme vyhodili toho či onoho, což samo o sobě volá po nutnosti dokumentace (test) do budoucna. I ja dovedu ocenit osobnost, ale chce-li člověk rozhodovat o osudech lidí, musí své ego umět ovládat. Co se týče mého výsoco expresivního projevu, můžete několikrát hadat kterému pedagogovi jsem se chtěl podobat. Takže kdo komu se tady má vlastně omluvit? Z etického hlediska považují za menší prohřešek ostře stylizovanou výtku než výlevy jesitnosti v momentech, když jde studentovi o krk, takže SE ZRZAVEMU OMLUVIM v případě, že uzná svoji chybu. (Eventualni jasna a verejna omluva je uz fakultativni.)

Za anonyma se nepovažuju. Od počátku existence Skluby vsichni vi, že kresby označené pseudonymem Eiff, patří mně. Neinformovaní zajemci si vše rychle zjistili už druhý den po vydání předvánočního čísla, nemam pravdu? Takže proč bych se vyhybal odhalení.

Netvrdím, že mam patent na pravdu a že testy vyresi vse. Prestoze budu muset zabojet s jistym znechucenim, diskuzi se nebranim (oponenti by si samozrejme museli vcas opatrit hygienicke rousky proti nakaze). Otazkou i nadale zustava ci nakaza je virulentnejsi, zda-li Zrzaveho nebo ma.

Roman Drabek, t.c. totálne posedly

Tak já klidně začnu ...

(reakce na článek R. Drábka „Než začnete zracet“ ve Šklíbě č.9)

V minulém Šklíbě, která vyšla tuším 17. února, jste si mohli přečíst článek od Romana Drábka. Jistě velice poutavý, dosti poučný článek referoval o důvodech, proč jsou současné ústní bakalářské zkoušky neobjektivní a proč by je bylo záhodno nahradit písemnými.

Původně jsem se domníval, že těm s odpuštěním blbostem, kterými bylo argumentováno v dotyčném článku, již nikdo nevěří a že problém bakalářských zkoušek už je dávno za námi. Bohužel jsem se přesvědčil, že tomu tak není.

Jednak se v této Šklíbě objevil článek, který stanovisko Romana Drábka podporuje, za druhé se na nástěnce katedry zoologie objevila malá poznámka od vedoucího této katedry Jana Zrzavého, která představuje úpravu přijímacích zkoušek do magisterského studia od letního semestru 1997. Tento návrh je zcela zřejmým ústupkem strany kolem Romana Drábka. Návrh nezískal žádné připomínky, takže dnem 15. března 1997 zřejmě vstoupil v platnost. Není-li to ústupek, tak ať mi někdo vysvětlí důvod toho návrhu...! Dosavadní systém se mi jeví mnohem lepší.

Budu v tomto článku poněkud drsnější, ale jenom potud, abyste si uvědomili, že současný systém je v podstatě jediný možný,

¹ Je to zřejmě proto, aby si studenti uvědomili, že písemné zkoušky nejsou žádný med, i když se možná tváří na pohled objektivněji. Pozn. redakce

že diskutovat o nuancích (výpočet průměru apod.), ale rozhodně ne o systému jako takovém.

Proč ústní bakalářské zkoušky? Prostě proto, že takové důležité rozhodnutí nemůže být založeno na nějakém většinou značně pofiderním testu. Proto, že ve svém životě bude každý potřebovat mnohem spíše ústní projev než písemný. Ať už jsou to vědecké konference nebo jednání v pozici úředníka nějaké orgánu životního prostředí. Při přijímání do většiny zaměstnání bude hrát klíčovou roli životopis a ústní pohovor. Při jednání s kýmkoliv o čemkoliv - závažnější problémy se vyřizují vždy ústně. A tak dále, našla by se ještě celá řada dalších příkladů.

Ústní zkoušky nejsou pouze zkouškou prostých znalostí (jako test), ale i zkouškou souvislostí různých faktů či i oborů. To je v životě velice důležitá věc. Není bezpodmínečně nutné znát význam všech pojmů, které se kde objeví, ale bezpochyby je nutné znát základní souvislosti, vědět, o čem se mluví, kam co patří. To jsou věci, které narozdíl od jednotlivých pojmů v knihách těžko najdete.

Je to i zkouška, jak kvalitně zvládl dotyčný během studia ústní projev. Faktem je, že na toto fakulta dvakrát důraz nedává. Několik málo vlastovek představuje vedení některých seminářů, anebo přednáška Vědecké komunikace. Zvládnout ústní projev je v životě často mnohem důležitější než písemné vyjadřování.

Písemné zkoušky jsou nesmysl, jelikož i kdyby nakrásně nic jiného, tak vytvářejí komunikační bariéru mezi studenty a pedagogy. A to je jejich naprosto největší nevýhoda. Písemná zkouška má smysl, pokud je více než řekneme 50 zapsaných, a to ještě toliko na první termín. Ve všech ostatních předmětech, včetně závěrečných bakalářských zkoušek, by se mělo dávat přednost zkoušce ústní, bude-li to jen trochu možné.

Tak a ještě krátce k „zrzavému“ kritériu. Jelikož na naší fakultě je bakalářský stupeň studia oddělen od magisterského, pro přechod z jednoho do druhého je třeba nejprve ukončit studium bakalářské (bakalářské závěrečné zkoušky, obhajoba diplomky apod.) a poté se dostat do stupně magisterského (magisterské přijímací zkoušky). Tyto dvě zkoušky jsou tedy na sobě nezávislé. Studenti, kteří mají studijní průměr během celého bakalářského stupně studia lepší než 1.8, jsou přijati bez přijímacích zkoušek (je tam ještě pár dalších, více méně podružnějších kritérií). Ostatní, kteří chtějí pokračovat ve studiu, jdou k přijímačkám. Ty se konají pár dní po bakalářských zkouškách. Proto se v nich znovu netestovaly znalosti, ale šlo pouze o ústní pohovor o magisterské práci a celkové představě dalšího studia. Kdo měl slušné povědomí o své práci a uměl se rozumným způsobem vyjadřovat, byl přijat.

„Zrzavé“ kritérium mění charakter ústních magisterských zkoušek na převážně písemné. Jejich nejpodstatnější součástí bude patnácti otázkový znalostní test, s 0 až 4 správnými odpověďmi. Tedy jednak ta nejhnusnější forma písemného zkoušení, kterou znám, a za druhé po jedné znalostních zkouškách budou následovat druhé. Druhou součástí bude sice pohovor o magisterské práci, ovšem nejvýše za pět bodů. Celkem bude bodů k přijetí třeba nejméně 15. Tj. neschopný člověk, který napíše bezchybně test, ještě proleze. Ale celkově je to kritérium dosti tvrdé ...

Lidi, lidi, uvědomte si, že o ten potenciál, který tu máme, můžeme velice snadno přijít ... a čím víc takovýchto nesmyslů, jako kopírky nebo písemné magisterské zkoušky, tím hůř.

Darwin s námi a Lamarck pryč ...

Lukáš Šmahel

Kterak je možno získati 10 kreditních bodů bez větší námahy

Jednoduše. Stačí si zapsat kursy Dendrologie a Užitékové rostliny. Během semestru se dopídíte, že váš přednášející je v Austrálii či jiné exotické zemi a na přednášky zapomněl?! Záhy vás uklidní sdělení na nástěnce, že přednášky a cvičení se budou konat blokovou formou, a sice 1 víkend na terénní stanici, 1 den v Brně a dva dvouhodinové doplňkové semináře. Jinými slovy to, co jiní pracně přednášejí a demonstrují celý semestr, zvládnou jiní hravě za pár dní. Konkrétně - obě přednášky jsou psány jako 2/3.

Při akci samotné se dozvíte, že je úplně jedno, zda jste si zapsali obě přednášky nebo jen jednu. Jsou totiž Vánoce a navíc dendrologie a užitékové rostliny mají k sobě přece docela blízko. Na terénní stanici proběhne bližší studium a zařazení méně známých druhů ovoce či koření a přednesení předem připravených referátů. V Brně se podíváte na fakt pěkné sbírky Lesnické fakulty, dalším hřebem je pak návštěva arboreta. Možná nebyť té vrstvy sněhu, se kterou přednášející v zimním období nepočítal, viděli bychom mnoho zajímavého. Takhle jsme mohli ocenit jen větve stálezelených dřevin zespodu.

Za podrobnější zmínku stojí též výše zmiňované referáty. Myslím, že plně postačí jeden příklad za všechny. Jako doporučenou literaturu jsem obdržela brožuru s názvem Živé ploty (1967!), s obsahem spíše zahradnickým než jakýmkoli jiným, o to více však srandovním. Při předčítání vybraných pasáží kamarádům docházelo k opakovaným výbuchům smíchu, i nějaká ta kroupa byla uroněna. Přesto mi knížička byla doporučena jako velice kvalitní literatura....

Závěrem nutno podotknout, že článek byl napsán ještě celkem šetrně. Jsou v něm pouze vybraná fakta, skutečnost je ještě trochu horší. Cílem nebylo „shodit“ dr. Husáka, ale brž upozornit na to, že tudy cesta k zalepení mezer ve vzdělání nevede. Doufám, že mi za něj nebude utržena hlava ani dr. Husákem, ani potenciálními zájemci o 10 kreditů, kteří se už třeba nedočkají. □

Veruše

Text dopisu, jímž na počátku století odmítal čínský deník příspěvky, které nechtěl otisknout.
Tlumení vnitrodruhové agresivity ?????????!!!!

Čínská verze:

Vysoce vážený bratře Slunce a Měsíce!

Váš otrok leží u Vašich nohou. Libám zem před Vámi a snažně prosím: dovoluňte mi mluvit a přitom zůstat mezi živými.

Váš rukopis, ó vysoce vážený, jsme plni oddaností, nadšením a rozkošně přečetli. Přisaháme při duši našich předků, že jsme nikdy nečetli nic vznešenějšího. Vracíme Vám jej plni úcty a strachu. Kdybychom se odvážili uveřejnit tento poklad, vydavatel by nám ihned nařídil, abychom ho měli stále před sebou jako zářící příklad. Perly, jako je ta Vaše, se vyskytnou jednou za deset tisíc let. Proto si Vám dovoluujeme poslat Vaš vznešený výtvar zpět. Prosíme uctivě o Vaše odpuštění.

Pochází z Moravy, vystudoval na universitě v Brně. Pracoval jako asistent dva roky na univerzitě v Olomouci a pak se dostal do Prahy jako aspirant. V důsledku politických změn už nebylo cesty zpátky na universitu, a tak skončil v Akademii (čehož nakonec nelituje). Akademie, nebo její část, což byly ústavy, které souvisí se zemědělstvím, se kolem roku 1985 přestěhovaly do Budějovic. A tím se stal naplaveninou v Českých Budějovicích.

Tak těmito slovy se charakterizoval ředitel Entomogického ústavu. Je znám svou bohatou slovní zásobou, komplikovanou větnou stavbou s řadami vsuvek a přednáškami, kde se těžko dají hrát lodě, protože ruší svými slovními výpady. Jeden z mála opavdu dobrých přednášejících, kterými tato fakulta disponuje.

Prof. Doc. RNDr. *František Šehna*, CSc. A co víc?

1. Kým by jste chtěl být v druhém životě?

O tom jsem mockrát přemýšlel. Mně se mockrát zdálo, že umím létat. Jako sám, máváním rukou. Tak to bych chtěl, abych byl ptákem, ale to se mi asi nepodaří. Pak jsem toužil být tělocvikářem, protože tělocvikáři jednak jezdili na hory a jednak kolem nich byly mladý, hezký holky. A mě docela sport i bavil, ale to se už asi taky nepodaří, takže teďka jsem spokojen s tím, čím jsem.

2. Kterých vlastností si nejvíce vážíte u žen?

U žen?!? Těžko říct u žen. Pro ženy je charakteristická, aspoň bych řekl, určitá koketérie, což je bezvadný, protože to také patří k ženám a je to tak správně. Na druhé straně ženy jsou obětavější vzhledem ke své rodině než muži, jsou racionálnější než muži a řekl bych, že v mnoha vlastnostech jsou lepší než muži. Ale nechtěl bych být ženou, jenom to hodnotím.

3. Chybu, kterou odpouštíte nejčastěji?

Záleží komu. Pokud to jsou vlastní děti, tak jsou to pravděpodobně jejich rvačky a hádání. Pokud se jedná o některé spolupracovníky, tak je to podobné. Jsou to nikoliv rvačky, ale hádání, které není vždycky na úrovni. S jinými chybami se bezprostředně skoro nesetkávám.

4. Která vojenská akce Vás nejvíce zaujala?

To bylo cvičení, kde jsme byli v Brdech, v lesích. Několik dní jsem byl velitel divizního spojovacího uzlu. Oni mě tenkrát degradovali, ale nikoliv kvůli tomu velení, ale jelikož jsem nebyl v partaji a měl jsem takovouto funkci. To cvičení na mě nechalo ohromnej dojem.

5. Která reforma na Vás udělala dojem?

Reformou jsem zažil několik, ty významné byly samozřejmě reformy, které se týkaly školství. Reforma, jako vyhlášená reforma, nevím. Samozřejmě největší dojem z větších politických změn na mě udělala dojem změna v roce '89, jako asi na na většinu lidí. A jsem hrozně rád, že jsem ji zažil.

6. Která nadání byste nejraději měl?

Chtěl bych umět zpívat. Krásně zpívat.

7. Oblíbené periodikum?

Samozřejmě General of Insect Physiology. Ano, mám řadu oblíbených vědeckých periodik, ale z těch nevědeckých: líbí se mi Telegraf. A přiznám se, že si docela rád přečtu i Rudý právo, protože po novinářské stránce a z hlediska některých kritik je velmi dobře děláno.

8. Co odpouštíte mužům?

Buňžel jim musím odpouštět, nebo odpouštěl jsem jim, teďka už je to skoro jedno, že mají větší úspěchy u žen než já.

9. Základní rys Vašeho charakteru?

To nevím, já mám několik rysů. Některé, které se mi líbí, některé, které se mi nelíbí. Ale řeknu ten, o který usiluji, a to je spravedlnost. Já si myslím, že skoro ze všeho nejdůležitější je být absolutně spravedlivý, což znamená i být sebekritický k sobě.

10. Co byste v Čechách zavedl a co zrušil?

No, to je taky složitá otázka, protože toho je hodně. Ale co mě teď bezprostředně pálí, je, že bych rád změnil pravidla pro přijímání cizinců ke studiu i k práci na vědeckých ústavech. V tomto ohledu si myslím, že Česká republika jde špatným směrem.

11. Ideální výška platu zaměstnance AV?

Čím vyšší, tím lepší, že. Ale řekl bych ta, která by v současné době umožnila lidem věnovat se své práci. Asi 18 - 20 000 korun.

12. Ideální podřízený?

Ideálních podřízených, pokud mluvím jako ředitel Ústavu, mám hodně. Prakticky skoro všechny. Ideální podřízení jsou taková, kteří hodně pracují a občas remicají.

13. Oblíbená postava v historii?

Samozřejmě bych řekl Jan Hus, Jan Žižka, z žen mě napadá Johanka z Arku. Ale to vypadá hrozně fádně, protože to by asi řekl každý. Ale pokud bych měl mluvit vážně, k dějinám, které jsou nám trochu bližší, tak bych asi řekl Františka Palackého. To byl člověk, který měl veliký přehled a i *de facto* zformoval český národ, jaký je teď. Zejména ve vztahu k sousedům. A ať už jeho vliv třeba nebyl pozitivní, tak byl každopádně obrovský.

14. Životní sen?

Mým životním snem je, aby byla zajištěna rodina. Aby byli spokojeni v rodině a aby byli spokojeni všichni pracovníci. Možná to zní hrozně banálně, ale já jsem v tomhle děsnej primitiv. A také bych chtěl, aby měla Jihočeská universita velmi dobré studenty.

15. Umění je nositelem kultury, věda je nositelem...?

Věda je nositel rovněž kultury, jelikož velká část vědy spadá do kultury. Je samozřejmě nositelem i jiných uspokojení člověka. Věda je v podstatě seberealizací člověka. Všichni víme, že věda je nezbytná proto, aby lidstvo nestagnovalo, a tím nemyslím jen technický pokrok, ale aby lidé rozuměli sami sobě a nezanechávali tak devastovanou přírodu jako doposud.

16. Co pokládáte za největší štěstí?

Za největší štěstí právě asi spokojenost lidí. To si nemohu pomoci.

17. Momentální duševní rozpoložení?

Výborné.

18. Vaše motto?

Já jsem nikdy nepřemýšlel o tom, jestli mám nějaké motto. Teď mě napadá výrok od Rousseaua, který zní: Smiř se s tím, co nemůžeš změnit, a usiluj o změnu toho, co je nesprávné a co snad změnit můžeš. □

Za rozhovor děkuje Katka Jelínková

Koleje, koleje, bába tě poleje

Všimli jste si na nástěnce akademického senátu papíru seznamujícího studenty Biologické fakulty s kritérii pro ubytování na kolejích? A také jste z toho byli natolik moudří jako já?

Situace se má asi následovně: Od příštího školního (nebo akademického, to je doufám jedno) roku přejde rozhodování o ubytování studentů na kolejích z university na jednotlivé fakulty. Každá fakulta dostane určitou kvótu, vypočítanou na základě počtu ubytovaných studentů v letošním roce. Je už pak čistě na té dotyčné fakultě, jak ta místa hodlá mezi své studenty rozdělit.

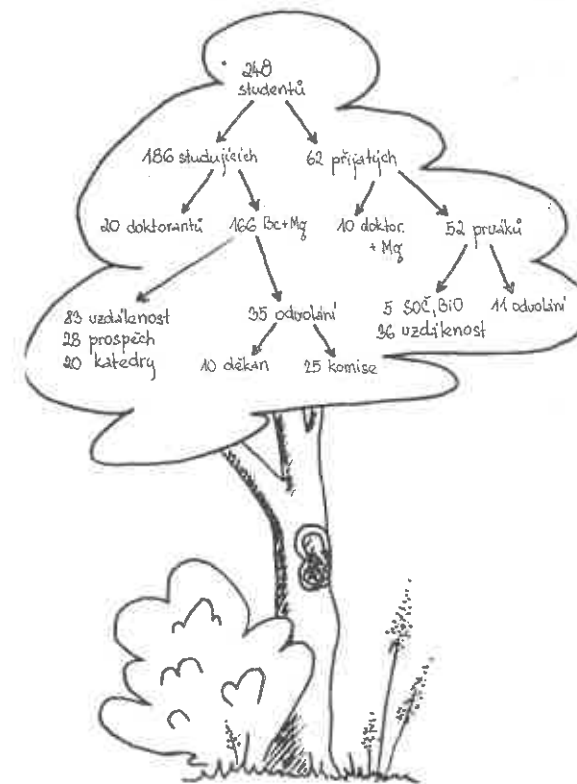
Biologická fakulta dostala na příští rok kvótu 248 míst. Jelikož počet studentů je letos 333 (a příští rok bude nejspíš ještě o nějakou tu desítku vyšší), je jasné, že někdo tu kolej nedostane. Jde teď o to, podle nějakých kritérií určit, jak se ten dotyčný chudák má vybrat.

Dosavadní celokolejní systém ubytování studentů byl tzv. kružítkový. Všichni studenti se seřadili do pořadí podle vzdálenosti místa jejich bydliště od Českých Budějovic, za x-tým studentem se udělala čára a kdo byl nad ní, kolej dostal, kdo ne, měl smůlu. Loni byla kritická vzdálenost v době přidělování kolejí (výsledná vzdálenost je vždy o něco menší - o studenty, kteří opustí studium) 116 km pro vyšší ročníky a 168 km pro prváky. Pro představu: vzdálenost Plzeň - České Budějovice je 136 km a Praha - České Budějovice 169 km.

Akademický senát fakulty (dále jen AS) se rozhodl zohledňovat také jiná kritéria. Ať student, který je výborný a bydlí holt o pár kilometrů blíž, než je kritická hranice, není handicapován tím, že nedostane kolej. Naopak kdo má na kilometry štěstí a není nějak moc extra, ať kolej nedostane.

Jak ale zjistit, jestli je student dobrý nebo dokonce výborný? Na to existuje několik možností. První možnost je podívat se, jak dobré má známky. Studijní průměr je sice kritérium ožehavé a diskutabilní, ale koneckonců asi nejdouhodobějšího charakteru. Jiný nápad, brát studenty podle toho, jestli dostali Mattoniho grant, studentský grantík apod., je značně omezen, jelikož leckteři studenti (a je jich většina) žádost o grant ani nepodají, ať už ho prostě nepotřebují. Další možnost nechat ubytování studentů na úvaze kateder narážela na možnou neobjektivitu tohoto rozhodování.

Ric pic, zůstalo nakonec u studijního průměru, částečně korigovaného rozhodnutími kateder a ve finální fázi ještě rozhodnutím samotného děkana. Kdo má tedy rozsáhlou

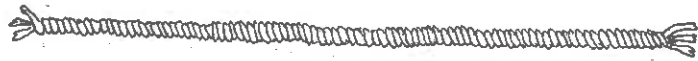
činnost na katedře (nebo je pro ni nějak „zajímavý“), či je dokonce prospěšný pro celou fakultu, měl by kolej dostat, i kdyby se nevešel do průměru.

A nakonec tady existuje insitut odvolání, který by měla vyřizovat k tomuto účelu jmenovaná kolejní komise a který by měl postihnout sporné a zdravotně či sociálně postižené případy. Snad bude komise fungovat a bude zcela objektivní.

Takže ještě v číslech. Máme k dispozici 248 lůžek. Z toho 20 bude rezervováno doktorantům, 166 současným studentům magisterského a bakalářského stupně a 62 budoucím prvákům všech stupňů studia. Těch 166 se rozdělí nejprve klasicky podle vzdálenosti (83), poté podle průměru za poslední dva semestry (28), zájmu kateder (3 pro každou katedru = 20), rozhodnutí děkana (10) a ke komisi zbyde na odvolání 25 případů.

Prváci se budou rozdělovat systémem 10 pro studenty nastupující do magisterského a doktorantského stupně, 5 podle SOČ či olympiád a zbytek (36) podle vzdálenosti. Na odvolání zůstane 11 případů.

Pokusil jsem se z toho udělat strom, snad je srozumitelnější než jeho bratr na nástěnce AS: □

Mezi školami, mezi lidmi, mezi chachacha...

♫♫♫♫♫

ZA JEDEN PROVAZ ... ♪

♫♫♫♫♫

Celkem dobrým tahem za jeden z provazů komunikace mezi přírodovědnými fakultami v zemích českých a moravských (provaz blížín Jižních a dálav Severních) byl jeden letošní březnový víkend, prožitý asi čtyřiceti studenty z BF, PŘF UK a některými dalšími spřízněnými dušemi, na terénní stanici treboňského BÚ poblíž vesničky Lužnice.

V duchu „Za jeden provaz ...“ to byla akce první, vyprovokovaná z našich řad a povedla se, řekněme. Coby premiéra byla otestována na vzorku našich kamarádů a dobrých známých, a tak bylo neformálního efektu, množství legrace, radosti, mnoha nápadů i odborného klábosení a terénního vyžití pro zelené všech možných odstínů dosaženo poměrně snadno a rychle, v některých případech spontánně. Zkrátka, kamarádi nezklamali. A hlavně nás akce všechny vzájemně vnitřně utužila a dodala spousty inspirace ke spolupráci. On pohled na věc ze dvou různých míst vůbec není na škodu, naopak v mnohém prospívá a možná by i vás ostatní zajímal. Navíc se snaží překonávat nesmyslné konkurenční tendence fakult, které se tu a tam objeví.

A protože chtěli bychom akci podobného ražení v budoucnu opakovat (zatím není jasno kde, fakulta nemá vlastní terénní stanici, ale je v jejím zájmu mezifakultní studentskou spoluprací podporovat), docela bychom rádi věděli, zda by z vašich řad byl zájem. Záleží jen na vás.

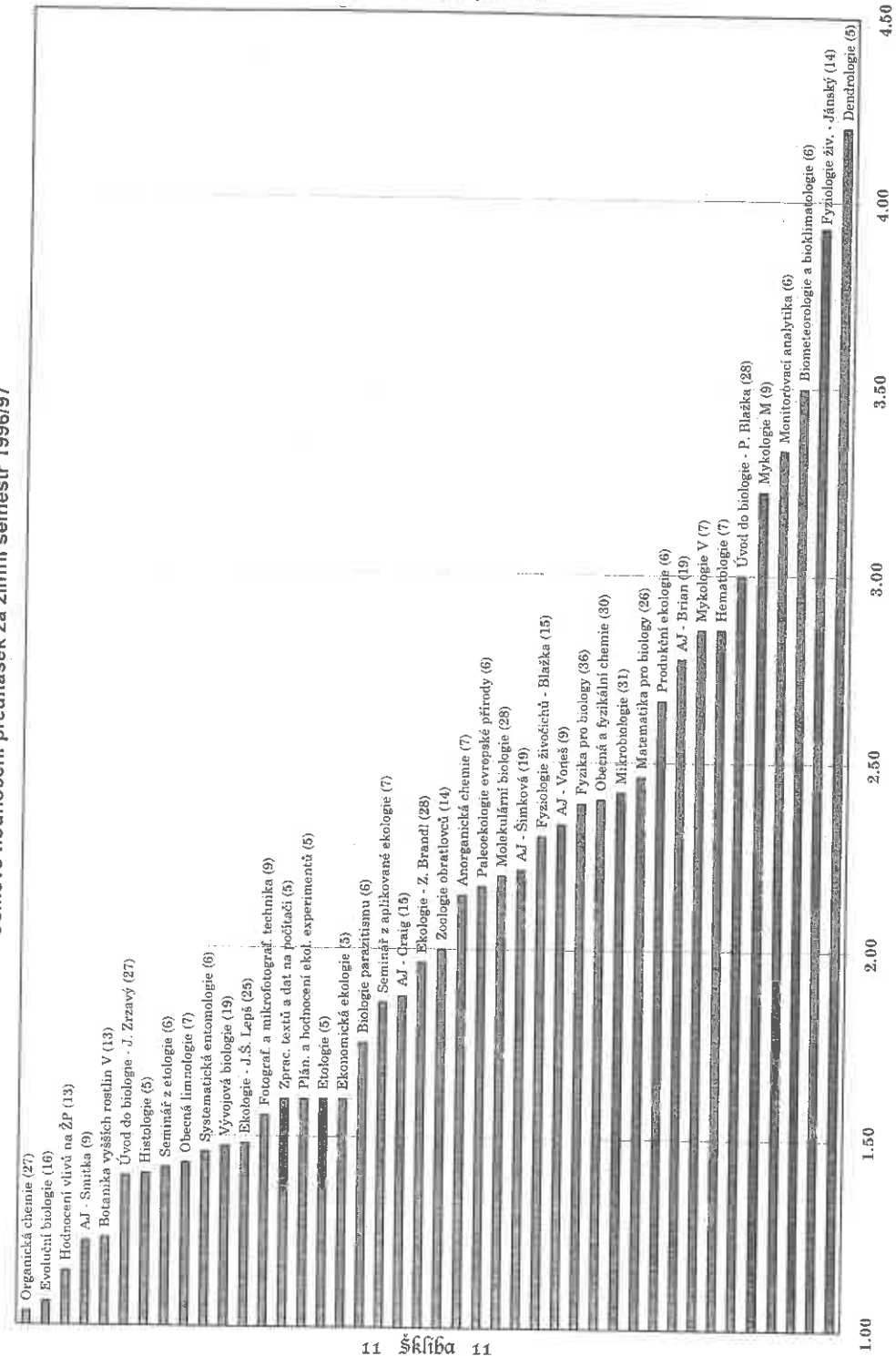
Zároveň byste možná rádi získali představu, jak to chodí v Praze na fakultě, srovnali řadu možností nabízených tam a tady, vyslechli některé přednášky, prohlédli si budovy, ... Je to návrh, který by mohl být pro vás celkem zajímavý, nicméně není jeho cílem tu či onu stranu vyzdvíhat či hanit, jde o srovnání, které by mohlo vést k větší účtě k tomu, co máte k dispozici, a k zamýšlení nad tím, jak toho využíváte. Budete-li mít zájem, ozvěte se. Návštěvu Prahy lze zrealizovat. Koneckonců, několik prazáků přijede během tohoto týdne sem k nám. □

Na následující straně je celkové honocení přednášek právě skončeného zimního semestru. Dotazníky odevzdalo asi sto studentů, což nakonec celkem slušný výsledek. Díky, přátelé. Podrobnější hodnocení dílčích otázek a cvičení bude zveřejněno během dubna na nástěnce ve vestibulu BF.

-SK AS-

Celkové hodnocení přednášek za zimní semestr 1996/97

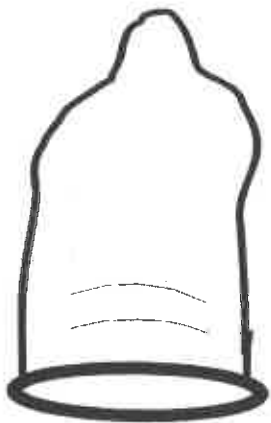
Kopírky a jiné nesmysly

Komunikace mezi studenty a pedagogy vcelku funguje a ve srovnání s řadou jiných fakult jsme na tom podstatně lépe. Místy se však i na naší fakultě stávají četné úlety, které mně často rozčilují.

Jako zrovna včera. Kopíruji si učební texty pro Právní aspekty ŽP a ke kopírce přijde pí. Maryšková. Tváří se jako exekutor a když zjistila, že bych chtěl kopírovat ještě delší dobu (nejspíš více než čtvrt hodiny), vyzvala mě k opuštění kopírky, „že prý pan děkan rozhodl, že zamkne zásobník, jelikož se ztrácejí papíry.“

Mohl jsem samozřejmě postavit barikádu a prohlásit, že my studenti kopírku nedáme. Mohl jsem vyhlásit válečný stav, vyzbrojit se kopírovacími kartami a tonery a začít nepochybně dlouhotrvající válku, snad by se ke mně tedy někdo přidal. Ale já jsem holt mírumilovný člověk, kopírku jsem vydal do nepřátelských rukou bez boje a jen rezignovaně přihlížel, jak ji odvázejí pryč.

Víte, co se stane, když vám do kopírky spadne antikoncepce?

Nemůžete rozmnožovat.

(z postranního zásobníku) atd. Dále papíry do tiskáren si má každý kupovat sám (!), což jednak může vést k tomu, že si tam každý strčí papír, který bude mít zrovna po ruce, aniž by tam správně patřil, za druhé kdopak při tisku několika lidí najednou (běžná situace) bude hlídat, jestli zrovna jeho papíry jsou v tiskárně. Nesmysl, zvláště když lze tiskárnu volat ze dvou učeben, vzdálených od sebe nejméně dvacet metrů. A spotřeba papíru jako taková neklesne, spíše se lidi jenom naštvou. Jako teď já.

Nelze svádět vinu jenom na děkana, který sice toto opatření vyhlásil, ale nezná pozadí případu. Své při jeho rozhodnutí hrál i zjištěný případ, že jedna dnes již ex-studentka využívala služeb laserové tiskárny v neúměrně vysokém rozsahu - zcela běžně tiskla desítky stránek jakýchsi horoskopů a módních katalogů.

Studenti byli s těmito opatřeními seznámeni tak, že se prostě před nalogováním objeví na obrazovce hláška „Od 21.3.1997 15:30 si musíte papíry do laserové tiskárny kupovat sami. (80g/m²)“ Tečka. Ani slovo o tom, proč a jak. Podobně na kopírce je maličká hláška „Zásobníky papíru jsou uzamčené, neotvírejte násilím! Papíry budou doplňovány průběžně během dne. Zodpovídá za to ...“ Zase bez jakéhokoliv vysvětlení. A jsem zvědav, jak bude

doplňování papíru fungovat. Teď tam třeba není žádný. Ale ono to chce holt záběhový provoz (rok, dva?)...

Pcha! Studenti se dovnitř stejně dostanou, když budou chtít. A drtivá většina (možná všichni) jich nechtěla ani předtím. Takže až bude zámek rozlomený, buď někdo potřeboval nutně něco urgentně okopírovat, nebo prostě neměl na co psát ... Když si tedy myslíte, že se papíry kradou.

No nic. Občas se stane úlet. Já doufám, že v pondělí, až toto číslo vyjde, již bude vše v pořádku. V zájmu zachování kladných mezilidských (i mezigeneračních) vztahů na této fakultě to bude docela nutné. □

Kotec

Upřesnění a fakta o kopírkách a tiskárnách

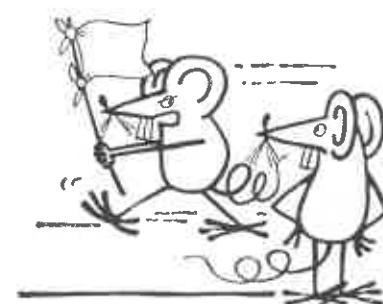
Již podruhé za půl roku se vyhrotila situace s množstvím mizejícího papíru. Vždy šlo především o čísla říkající, kolik papíru se vydá ze skladu fakulty a ty se, pokud vůbec, porovnávaly s počítadlem kopírek. A ejhle, ono těch papírů mizí nějak hodně. Podzimní události nechme na pokoji (těžko tam mluvit o objektivních a konkrétních údajích) a zůstaňme pouze u posledního případu.

Leckteré aspekty jsou zmíněny v předcházejícím článku, takže jen fakta. Za poslední tři měsíce se ze skladu BF vydalo asi 500 balíků (250 000 papírů). Kam všude přišly, mi nikdo pořádně nevysvětlil. Evidence jejich množství dodávaného ke kopírkám se nevedla, ačkoli na nutnost tohoto přehledu SK AS delší čas upozorňovala. Na kopírkách bylo za stejnou dobu asi 80 000 průjezdů. Tedy třikrát méně. Ovšem méně než co? Ví se přeci jenom číslo ze skladu, že? A byl oheň na střeše, studenti jsou zloději anebo přinejmenším nevychovaní, a tak at vidí. Kopírky byly ze dne na den zamčeny a NIKDO (povoláný) NIKOMU dosud nic smysluplně nevysvětlil, a to uplynulo čtrnáct dní, vážení! Přitom SK AS okamžitě po zjištění problému nabídla děkanátu konkrétní způsob, jak se ho pokusí vyřešit. Teprve v případě pokračujících problémů by SK AS souhlasila, a dokonce podporovala určitá opatření. Bohužel do této chvíle nedostala uspokojivé vyjádření, kromě kategorického tvrzení, že kopírky zůstanou zamčeny (což je mj. technicky i organizačně nedomyšlené řešení).

Ruku v ruce s tím se podobně podivným způsobem „hladce“ vyřešila otázka papírů k tiskárnám. Budete si nosit svůj a basta. Veřejné vysvětlení? ŽÁDNÉ! Jako obvykle. Přitom je to technická blbost. Kdo tisknul na lezrovce a naběhal při tom kilometry, jistě pochopí (viz předešlý článek). A řekl bych, že problém úspor je především v neznalosti základního zacházení s tiskovou frontou a nastavením módu šetřících toner, která se projevuje u drtivé většiny uživatelů počítačů.

No, raději nebudu zabíhat do dalších podrobností. Pouze chci upozornit na jednání, která mne urážejí jako obyčejného studenta, natožpak jako zástupce všech studentů v akademickém senátu fakulty. Je-li nějaký problém, do kterého jsou anebo mohou být namočení studenti, mělo by se nejprve sdělit, že tady nějaký problém je, pokusit se ho v klidu vyřešit a uvést případná restriktivní opatření. Teprve po neúspěchu této první fáze je na místě tato opatření provést. □

- ZK -

NDU VYJEDNÁVAT S ROSNÍKOU! UŽ MÁM DOST TĚCH VĚČNÝCH ŽABOMYŠĚK VÁLK!

Závěry a názory z fakultního semináře o Aplikované ekologii na BF

Seminář vedla Dr. Straškrabová, program zahrnoval čtyři krátké vstupy (Straškrabová, Květ, Tichý, Blažka), dále čtení příspěvků za kolegy, kteří se nemohli fyzicky zúčastnit (Santrůčková, Brandl, Matěna) a diskusi v plénu. Malá posluchárna Na sádkách byla zcela zaplněna, v hojném počtu se dostavili jak pedagogové, tak studenti.

Na semináři se mnohokrát projevila shoda názorů, někdy až překvapující a podle následných ohlasů panuje spokojenost s diskusí. Seminář určitě stál za to a spoustu věcí jsme si vyjasnili, vysvětlili nebo alespoň řekli a vyslechl. Nikdo se s nikým nepohádal, nepopral a jen několik bodů zůstalo otevřeno: buď díky nesouhlasu, či jiným úhlům pohledu. Za zmínku stojí aktivní účast studentů, jejichž příspěvky byly velmi originální a silně katalyzovaly hlavně druhou polovinu diskuse.

Tento souhrn jsem sestavil na základě svých poznámek, následného jednání o semináři (Straškrabová, Květ, Rauch, Tichý) a psaných diskusních příspěvků, neboť ty často obsahovaly stejné názory, pouze jinak zapsané. Všem spolupracujícím a diskutujícím tímto velmi děkuji. Pro případné zájemce jsou lístečky s rukopisy diskusních příspěvků k dispozici k nahlédnutí.

zápis vyhotovil Richard Tichý

Řešené otázky a odpovídající diskusní podněty

1. Podstata oboru Aplikovaná ekologie na BF

- 1.1. Zdá se neopodstatněné rozlišovat mezi aplikovanou a neaplikovanou ekologií, avšak rozdělení je výhodné už proto, že se na ekologické obory hlásí hodně studentů. Jde také o (zřejmě) výhodný obor z hlediska praktického uplatnění absolventů.
- 1.2. Jde o biologicko-ekologický směr s orientací na horizontální (tj. na sousední vědní obory) i vertikální (tj. na jiné, i nevědecké aktivity, jako politika, hospodářství, atp.) návaznosti.
- 1.3. Základem oboru je kvalitní biologické pozadí, není vhodné se zaměřit pouze na aplikace, neboť to bude mít negativní dopad na kvalitu práce.
- 1.4. Nutné hledání rovnováhy mezi oběma extrémními odbornými pracemi, tj. základním (kdy motivace k práci je dána tím, že to ještě nikdo nedělal) a aplikovaným (kdy motivace je dána tím, že to někdo potřebuje).

2. Vztah Aplikované ekologie na BF a environmentalistiky

(= věda o životním prostředí, Environmental Science)

- 2.1. Aplikovanou ekologii nelze směřovat s environmentalistikou, neboť zájmem a cílem by měl zůstat organismus.
- 2.2. Studenti by měli dostat dobrý základ v biologii a měli by být připraveni na to, že environmentalistikou se budou zabývat v praxi.
- 2.3. V plné šíři není možné environmentalistiku zvládnout, nemáme na ni dost odborníků v odpovídajících oborech a kromě toho by se obor vyznačoval velkým objemem výuky, a to úkor hloubky a kvality.

3. Praxe a Aplikovaná ekologie na BF

- 3.1. Hodně studentů nezůstane ve vědeckém prostředí, ale bude řešit praktické problémy.
- 3.2. BF chce vychovávat především lidi, kteří se užijí poctivou prací, a nikoliv zejména a pouze vědecké pracovníky.
- 3.3. Protože se svět rychle mění, není možné zjistit, čeho je potřeba studentům do budoucí praxe (ale ani čeho potřeba není). Zvládnutí oboru do hloubky má tedy hlavní význam v tom, že se student naučí samostatně přemýšlet, logicky a kreativně pracovat.

4. Požadavky na obor Aplikovaná ekologie

- 4.1. Opakovaně zdůrazňována nutnost vedení studentů k samostatnosti.
- 4.2. Chybějící či nedostačující přednášky v aplikované ekologii: základní ekonomika, komunikace a hygiena duševní práce, práce s vědecko-technickými informacemi, management, zemědělství a lesnictví, ochranná ekologie obratlovců, ochrana genofondu a populační ekologie. Opakovaně zdůrazněna potřeba tréninku zaměřeného na komunikaci a vysvětlování ekologických znalostí.

- 4.3. Některé stávající přednášky je možné revidovat, některé vybrané přednášky se mohou studovat na jiných fakultách JU. Zařazení nových přednášek do vstupního či výstupního minima oboru by však omezilo svobodu danou kreditním systémem.
- 4.4. Návrh M. Prokopa na rozšíření pozornosti na intravilán měst - člověk a jeho džungle.
- 4.5. Přílišné rozšíření výuky může být, a často také je, na úkor hloubky znalostí a dovedností.
- 4.6. Zdůrazněna potřeba praxe: tedy jejího zařazení do výuky aplikované ekologie. Není jasné, zda dosavadní formou (blokové letní praxe z aplikované ekologie), či delší (působení v organizaci či firmě rádo ve délce semestru), či rozdělenou do bloků o několika málo hodinách během týdne či semestru.
- 4.7. Je vhodné aplikovanou ekologii učit v magisterském studiu, ale nerozšiřovat ji do studia bakalářského.

Doplňující poznámka: Kolegium děkana se usneslo zařadit „Letní praxi z aplikované ekologie I“ do vstupního minima pro magisterské studium Aplikované ekologie a „Letní praxi z aplikované ekologie II“ do výstupního minima z magisterského studia Aplikované ekologie. Obojí od akademického roku 1997/98.

5. Diplomové práce (různé názory)

- 5.1. Diplomové práce učí člověka, jak hodnotit data (a to i v praxi). To lze jedním tak, že část dat získá student sám. Kompilační práce takovou zkušenost poskytnout nemůže.
- 5.2. Existují práce, kde vlastní data získávám porovnáním dat jiných, matematickou simulací, či výtahem ze statistických údajů. Taková diplomová práce může být daleko kvalitnější a přínosnější, než některé práce obsahující vlastní měření.
- 5.3. Otázka prací „řešících“, tedy ne „objevných“ (jako například vypracování části EIA, nebo ÚSES). Mnoho účastníků diskuse volá, že takové práce jsou potřeba. Problém je ale nalézt dostatečně strukturovaná témata a dostatek kvalitních a přitom pracovně ne zcela vyčerpávajících školitelů.
- 5.4. Zpracování dat, i cizích, je velmi vhodnou zkušeností do praxe, neboť zkušenost ukazuje, zejména v ekologických, aplikovaně či krajinně ekologických oborech, že databáze, archívy a šuplíky pracovníků přetékají daty, která nejsou využita.

Zhodnocení, návrhy

Po přečtení souhrnu je zřejmé, že si diskusní příspěvky nijak výrazně neprotirečí, a neshoda přetrvává vlastně jen v otázce diplomových prací. Ze zápisu vyplývá, že pro směr Aplikovaná ekologie bude třeba perspektivně vyřešit tyto úkoly:

- Revize některých stávajících přednášek. Jedná se pravděpodobně o základy zemědělství-agroekostystémy, ekonomiku, trvale udržitelný rozvoj.
- V jednotlivých případech (nikoliv plošně) uvažovat o studiu vybraných předmětů na jiných fakultách JU (základy myslivosti, vědeckotechnická informace)
- Dle možností a vývoje uvažovat o zavedení kursu komunikace, hygieny duševní práce.
- Otázka praxe je zatím vyřešena jak je uvedeno výše v „doplňující poznámce“

Zatím bez společného řešení skončila otázka diplomových prací, tj. nutnost vypracovat vlastní originální data (5.1.), či možnost vypracovat diplomovou práci s využitím dat někoho jiného, porovnáním dat z různých zdrojů, či analýzou statistických dat (5.2., 5.3., 5.4.). Je ale otázkou, zda celá diskuse nezůstává tak trochu na povrchu problému: to, o co jde, jsou kvalitní diplomové práce. Vsunout jakákoliv fixní kritéria stylu „práce neobohuje vlastní měření = špatně“ či „práce kompiluje cizí data = výborná aplikovaně ekologická práce“ je zavádějící. Podstatné jsou v tomto případě výběr tématu a výběr školitele, tedy otázky silně specifické případ od případu. Abychom se vyhnuli nedorozumnění, je třeba nalézt způsob, jakým bude ten který případ řešen. Jako třeba: katedrová diskuse nad zadávacími protokoly, či diskuse v rámci seminářů směru.

Poznámka: Katedrové diskuse (na katedře ekologie) začínají v tomto semestru (budou zřejmě v pátek po kolegiu děkana), diskuse na seminářích aplikované ekologie též několik semestrů probíhají. Děkanovi a jeho kolegiu jsme (Straškrabová, Květ, Tichý) doporučili doplnit, že magisterská diplomová práce „má formu publikovatelného vědeckého nebo odborného (navržené doplnění) rukopisu a ...“ a v tomto smyslu se má upravit studijní a zkušební řád BF JU (viz článek 7 odst. 3 Studijního a zkušebního řádu BF JU).

Šok mezi počítačovými maniaký (a nejen jimi)

Asi jste postřehli, že se stalo něco s naší lokální sítí. Otevřela se nová učebna a všechno funguje trochu jinak. To proto, že jsme přešli na nový server jménem TIX, který byl pojmenován patrně ve slabé chvíli autora názvu. No a hlavně funguje pod novější verzí NOVELLu (program zajišťující chod sítě).

Jak to tu teď chodí:

Nová učebna se jmenuje 'počítačová učebna 2', číslo dveří 217 (dříve dveře od zasedačky). Klíče od ní dostanete na vrátnici a do knihy za své jméno napíšete '2', aby se vědělo, za které klíče jste zodpovědní.

Změny v uspořádání sítě:

- 1 nové jméno serveru. S tím je spojena i změna mailové adresy. Ta nová tedy je

uživatelské jméno@tix.bf.jcu.cz

Nelekejte se, že vám možná nedošly nějaké maily, když se to vše tak náhle změnilo. Ještě nějaký ten pátek vám mohou všichni psát na starou adresu a maily vám dojdou, ale přeci jenom byste je měli informovat o změně (maily vám samozřejmě dojdou i na adresu novou, to je jasné).

- 2 změnil se jeden z názvů svazků¹. Dříve jsme měli tři svazky: SYS, UZV, TMP. Teď se druhý z nich jmenuje USR. Pokud se pamatujete na kapitolu o mapování, tak to je asi jediná činnost, ke které tuto informaci potřebujete.

- 3 možná jste si též všimli, že ubylo takových těch písmenek (označujících mapování na různá místa svazku), ze kterých si můžete vybrat, že na ně budete ukládat svou práci. To ve své podstatě nic neznamená. Důležitější je informace, co na kterém z disků naleznete:

disk	svazek	blíže specifikace ²
A:	---	disketová mechanika - je na ní to, co jste si přinesli na disketě
C:	---	harddisk (pouze u čtyř počítačů ve staré učebně - 1). Můžete na něj nahrávat, dokud vystačí jeho kapacita ($\pm 100\text{MB}$), ale kdokoli může tato data smazat.
F:	SYS	disk obsahující systém
G:	USR	váš soukromý disk, na který si můžete nahrát až 10MB dat a nikdo vám do nich nemůže ani nakouknout (pokud mu to nepovolíte)
H:	TMP	část disku K. Sem se ukládají veškeré dočasné soubory, které si vytvářejí jednotlivé programy.
I:	SYS	zde jsou všechny programy
J:	USR	zde vidíte jména uživatelů, kteří vám přidělili práva na některá ze svých soukromých dat
K:	TMP	Disk určený pro dočasná data. Můžete sem nahrát až 40MB souborů, ale mohou být kdykoli smazány ³ .
W, X, Y, Z:	---	vyhledávací cesty

- 4 nová tiskárna v učebně 2. Jmenuje se STAR LC-4521 a je 24 jehličková. Za normálního nastavení na ni můžete tisknout pouze z učebny 2 (stejně tak na LX-400 můžete tisknout

¹ svazek je označení pro harddisk na serveru (není to zcela přesné, ale pro přiblížení to stačí)
² není-li uvedeno jinak, nemáte možnost na daný disk zapisovat

³ navíc zde nemáte právo modifikovat - nemůžete tedy obměňovat soubory, které jste sem nahráli. Ale můžete je smazat a pak nahrát nové.

jen z učebny 1). Taktéž na ni budou automaticky tisknout programy, které vám neumožňují vybrat si tiskárnu a to zase jen v učebně 2 (v uč. 1 se tiskne na LX-400).

- 5 několik dalších zajímavých změn:

po přihlášení do sítě (přilogování) uživatelským jménem a heslem se objevuje okno, v němž jsou informace správce sítě - doporučuji pečlivě číst.

nelekněte se, zapípá-li vám počítač po přilogování a objeví-li se hláška, že můžete mít problémy s funkčností programů, neboť máte málo místa na disku. Tato informace se objevuje v případě, že zbývá méně jak 2MB volného místa na disku G. Holt budete muset něco smazat. Může se objevit i informace, že máte málo místa pro maily. V tom případě si spusťte PMAIL a smažte to, co už nepotřebujete (nejvíce místa zabírají maily s tzv. attachmenty).

- 6 největších změn doznaly programy pro obsluhu sítě a připojených zařízení. Tady jsou zachyceny některé ze změn:

nový program	původní program	některé z funkcí
NETADMIN	SYSICON	informace o uživateli, vlastní konfigurace, ...
NETUSER	SESSION	informace o přilogovaných uživateli, posílání správ po lokální síti, mapování disků, ...
FILER	SALVAGE	obnova smazaných souborů
FILER	FILER	práce se soubory, přidělování práv, ...
PCONSOLE	PCONSOLE	správa tiskárny

Uvedené funkce platí pro starší verze. Nové programy se vesměs překrývají ve svých možnostech (například heslo si můžete změnit programy NETADMIN i NETUSER (a samozřejmě i příkazem SETPASS)).

- 7 a ještě jedna důležitá informace - když na příkazové řádce napíšete MENU, objeví se seznam veškerých programů na síti. Pomocí šipek si vyberete ten, s nímž chcete pracovat a enterem ho pak spustíte. Ukončuje se stiskem klávesy Esc(ape). □

Dworkin

frky mladých biologů

Biologická olympiáda. Ani byste nevěřili, co si studenti nevymyslí při řešení jejich úloh. Při hodnocení se organizátoři nad jejich odpověďmi nejdou pořádně zapotí, ale i pobaví:

« Příjem potravy je pro každý organismus základním zdrojem jednak stavebních látek pro vytváření vlastních tkání (pletiv), jednak energie. Přestože každý organismus jak látky, tak i energie přijímá i vydává, je v jejich pohybu ekosystémém zásadní rozdíl. Uveďte jaký:

»»» čím se pohybují (brvy, panožky, končetiny, ...)

« Proč je pro člověka obecně rentabilnější rostlinná potrava než živočišná?

»»» Protože člověk ROSTLINY na jaře zaseje a na podzim sklídí. Mezi tím je ošetřování a okopávání ..., ale člověk při tom vynaloží méně energie na vypěstování, než např. každý den „běhat kolem prasete“. Rostliny si berou živiny z půdy (stačí je pouze pohnojit), zvířata musíme krmit každý den. Rostliny si dokáží vytvořit zásobní látky samy, ale živočich musí přijmout jinou potravu.

Byl *Homo erectus* současníkem našich prarodičů?

Interpretace fosilního materiálu je zcela závislá na jeho datování. Datování fosilních nálezů je ale problematická a ošidná záležitost. Občas se vezme nějaký starší materiál, doplní se novými sběry a nasadí se na to nějaká nová datovací technika, ovšem s určitým rizikem, že se nově získaná data budou poněkud lišit od těch starých. Právě toto provedl mezioborový tým okolo dr. Swishera. Pomocí elektronové spinové rezonance a hmotnostní spektrometrie uranové izotopové řady určili stáří zubu fosilního přežvýkavce ze stejných vrstev, z jakých pochází několik desítek let staré nálezy kosterních pozůstatků *Homo erectus* na březích řeky Solo v Indonésii. Zjištěné údaje jsou v rozpětí 27 až 53 tisíc let, což je o 20 až 400 tisíc let méně, než uváděly předešlé studie. Nejen, že se někde v koutku úlisně směje kreacionista, ale navíc, pokud se tato měření přes mnohé (a závažné) pochyby dále ověří, bude to znamenat změnu pohledu na průběh evoluce člověka v jihoasijském prostoru. Znamenalo by to totiž, že *Homo erectus* na Jávě přežil o 250 000 let déle než na asijské pevnině a o milión let déle, než v Africe a v Jihovýchodní Asii byl současníkem samotného *Homo sapiens*. Pouhý tento fakt by falsifikoval některé teorie vyslovené o původu a šíření našeho druhu. □

Science 274: 1841-1842, 1870-1874.

Pfch

Evoluce hybridizací v akci

Není příliš snadné postřehnout vlastními smysly evoluční proces, jak už to u podobných unikátních historických jevů bývá. Protože evoluční biologie dosud nedisponuje strojem času, je třeba se o sledování evoluce při práci lstivě pokoušet nepřímými metodami. Geofyzik G. Goodfriend a paleontolog S.J. Gould nedávno uveřejnili studii, ve které popřeli nemožnost pohledu na evoluci jednotlivých populací přímo v zástěře u kuchyňské linky. Jde o analýzu nedávné čtvrtohorní historie plžů rodu *Cerion* na bahamském ostrově Great Inagua. Gould vykopal fosilní záznam nepřetržitě trvající

15 000 let a Goodfriend ho datoval radiokarbonovou metodou a metodou využívanou racemizací aminokyselin. Tento fosilní záznam dokumentuje dvě evoluční změny, které jsou výsledkem hybridizace mezi druhy rodu *Cerion*. V obou případech přetrvávaly hybridní populace po tisíce let i přes vymření jednoho z původních druhů. Takto dlouho v čase existující hybridní populace nebyly dosud nijak zvlášť předpokládány. Gould si velmi libuje, protože má v ruce elegantní doklad evolučního procesu probíhajícího v podstatě na úrovni tisíců let a nasvědčujícího tak ve prospěch teorie přerušovaných rovnováh, které je Gould spoluautorem. Příběh rodu *Cerion* tak podle autorů poskytuje empirické pojitko mezi mikroevolucí a makroevolucí. Pozorované evoluční změny dokládají možnost vzniku stabilní novinky hybridizací a kladití teď mohou jen doufat, že tenhle způsob evoluce není moc běžný. □

Science 274: 1842, 1894-1897.

Pfch

Potíže s geny pro oči.

Myšlenka, že existují molekulární „páni osudu“ komplexních orgánů, tedy jednotlivé hlavní řídicí geny, které by byli odpovědné za regulaci raného embryonálního vývoje orgánů, je v poslední době velice svůdná, alespoň pro část komunity molekulárních embryologů. Tato představa získala na vážnosti před dvěma lety, kdy švýcarští biologové pod vedením dr. Gehringa manipulacemi s jediným genem nazvaným *eyeless* vyrobili roztomilé drozofilky se spoustou očí všude po těle. Nyní se v lednovém čísle časopisu *Development* objevila nová práce, ve které badatelé z Baylor College of Medicine v Houstonu ukazují, že v rané embryologii oček drozofil funguje nejméně jeden další gen pojmenovaný *dachshund*. Tento gen dokáže docílit podobného efektu, jako *eyeless* a navíc *eyeless* bez přítomnosti *dachshundu* nezmuže zhola nic. Pozice genu *eyeless* jako „pána složených očí“ je tedy vážně ohrožena. Laboratoř dr. Gehringa však nelenila a nedávno objevila další gen, který se účastní ve vývoji očí

Akčník

tj. soupis vybraného běsnění studentů BF od 7. dubna do 12. října 1997

Semináře

7.4. *Seminář posluchačů katedry zoologie*: Hudáková, Šumbera, Ulej, Frantová, Hartmanová, Horák, Křížová, Kubín, Mašek - od 18:00 v posluchárně č.1

9.4. RNDr. V. Hypša: *Co žije ve Středozemním moři?* - přednáška v rámci XII. ročníku Biologické univerzity mládeže, od 15:00 v posl. č. 340 ve 2. patře budovy PF JU v Jeronýmově ulici □

9.4. J.Š. Lepš: *Jak bylo u Papuánců* - seminář katedry botaniky, od 18:00 v malé posluchárně Na sádkách 7

10.4. *Magisterský seminář studentů čtvrtého ročníku BF JU*: Stolínová, Vašek, Fridrichová - seminář Hydrobiol. ústavu AV ČR, od 14:00 v přednáškovém sále (přízemí) v budově Na sádkách 7

10.4. P. Neumann: *Akumulace metafází pro třídění chromozómů* - seminář ÚMBRu, od 14:30 v zasedací místnosti ústavu

14.4. Mgr. A. Exnerová: *Určují potravní strategii bělořita šedého stanovištní podmínky, nabídka kořisti nebo kompetující ptáci?* - sem katedry zoologie, od 18:00 v posluchárně č.1

16.4. J. Hadinec: *Práce s herbárii a její úskali* - seminář katedry botaniky, od 18:00 v malé posluchárně Na sádkách 7

17.4. K. Kovařík (BFÚ) AVČR Brno: *Epigenetické změny v rostlinném genomu indukované faktory prostředí* - seminář ÚMBRu, od 13:30 v zasedací místnosti ústavu

21.4. *Seminář posluchačů třetího ročníku ekologie a etologie obratlovců*: Peterka, Prkna, Stehlík, Šlais - sem katedry zoologie, od 18:00 v posluchárně č.1

23.4. J. Komárek: *Byl nebo je možný život na Marsu?* - seminář katedry botaniky, od 18:00 v malé posluchárně Na sádkách 7 □

24.4. RNDr. J. Duras: *Podíl sedimentů na koloběhu fosforu v mělké průtočné nádrži (České údolí)* - seminář Hydrobiol. ústavu AV ČR, od 14:00 v přednáškovém sále (přízemí) v budově Na sádkách 7

24.4. J. Ovesná (VÚRV Praha-Ruzyně): *Využití molekulárních technik pro charakterizaci genomu jednoděložných rostlin* - seminář ÚMBRu, od 14:30 v zasedací místnosti ústavu □

28.4. RNDr. O. Nedvěd: *Určovací klíče na papíře a v počítači* - sem katedry zoologie, od 18:00 v posluchárně č.1

15.5. Mgr. R. Pichlová: *Vliv dravé perloočky *Leptodora kindtii* na zooplankton nádrže Slapy (info o průběhu doktorandské práce)* - seminář Hydrobiol. ústavu AV ČR, od 14:00 v přednáškovém sále (přízemí) v budově Na sádkách 7

15.5. M. Oborník (ZF JU): *DNA polymorfismus hub - metody studia a možnosti využití* - seminář ÚMBRu, od 14:30 v zasedací místnosti ústavu

22.5. J. Špak: *Výskyt a kmenové spektrum raspberry bushy dwarf viru v ČR* - seminář ÚMBRu, od 14:30 v zasedací místnosti ústavu

29.5. Š. Šebestiánová (BF JU): *Transgenozé u *Brassica napus** - seminář ÚMBRu, od 14.30 v zasedací místnosti ústavu

Exkurze botanické

13.4. Kaňon Lužnice pod Táborem

Odjezd rychlíkem v 7:38 z ČB do Tábora, sraz po příjezdu vlaku do Tábora v 8:40, návrat vlakem ve 20:38. Vede K.E. Prach

10.5. Květena a pohostinství Lišovského prahu

Sraz v 8:30 u trafiky na autobusovém nádraží, odjezd autobusem v 8:50 do Štěpánovic. Vede P. Šmilauer

8.5. Holubovské hadce a kaňon Vltavy u Tršova

Sraz v 7:30 v hale vlakového nádraží, odjezd vlakem v 7:42 do Tršova, exkurze bude především vedena jako součást cvičení z botaniky vyšších rostlin. Vede M. Štech

24.5. Vlhké louky v okolí Borovan

Sraz v 7:20 v hale vlakového nádraží, odjezd v 7:39 směr České Velenice, předpokládaný návrat v šest hodin. Vede J.P. Reischlger

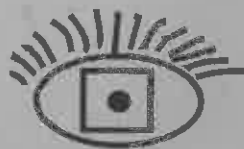

19.4

. Ze Soběslavi přes Kozohledky (raše liniště) a Borovice do Veselí nad Lužnicí

Odjezd v 7:38 rychlíkem BUDVAR do Soběslavi (8:24)

Návrat dle počasí a nálady mezi šestou a osmou. Vede J.Š. Lepš.

16.5. Lichenologická exkurze - okolí Loučovic

Sraz v hale vlakového nádraží v 7:45, odjezd vlakem směr Horní Dvořiště v 7:53, předpokládaný návrat v 18:30. Vede A. Lepšová a J. Liška

26.4. Údolí Vltavy u Zlaté Koruny

Sraz v 7:35 u trafiky na autobusovém nádraží, odjezd autobusem v 7:50 směr Krumlov, návrat vlakem v 15:45 z Vrábče. Vede B. Šerá

17.5. Okolí Černého Dubu

Sraz v 7:30 v hale vlakového nádraží, odjezd vlakem v 7:42 do Černého Dubu, pozornost bude věnována především synantropním rostlinám (pokud nějaké budou). Vede S. Míhulka

3.5. Z VlkoVA přes pískovnu, přesyp a rašeliniště Ruda do Horusic

Sraz v 7:20 v hale vlakového nádraží, odjezd v 7:38 rychlíkem přes Veselí do VlkoVA, návrat podle momentálního stavu vegetace, počasí a nálady mezi pátou a osmou. Vede M. Štech

Velké fakultní exkurze

12.–15.5. Zoologická zahrada v Berlíně

16.–19.5. Geobotanická autobusová exkurze - střední, severozápadní Čechy (součást kurzu geobotanika)

26.–30.5. Terénní praxe II. (Vomáčka II.) - 1. turnus

Terénní praxe IV. (botanická a entomologická část) - Podyjí

2.–6.6. Terénní praxe II. (Vomáčka II.) - 2. turnus

–8.6. Terénní praxe IV. (zoologická část) - Lednice

9.–13.6. Terénní praxe II. (Vomáčka II.) - 3. turnus

11.–17.7. Výběrová autobusová exkurze do vysokých Karpat (Malá Fatra, Roháče, Belanské Tatry)

19.–28.9. Kurs mořské biologie (Jachta) - 1. urnus

26.9.–5.10. Kurs mořské biologie (Jachta) - 2. urnus

3.–12.10. Kurs mořské biologie (Jachta) - 3. urnus

Odjinud

tentokrát pořádá Česká botanická společnost a katedra botaniky PŘF UK Praha

19.4. Okolí Staré Boleslavi, pisky, bory, vedoucí Sádlo; odj. autobusem z aut. nádr. Praha-Palmovka v 8:15 do Staré Boleslavi.

17.5. Dendrologická exkurze do Pražské botanické a Zoologické zahrady, vedoucí Skalická; odj. autobusem MHD č. 264 ze Smichovského nádraží v 8:21 do stanice V Sudech.

31.5. Štěchovicko, údolí Vltavy, vedoucí Sádlo; odj. autobusem z aut. nádr. Praha-Anděl (Na Kůlčecí), nást. č. 15, v 8:15 do Štěchovic.

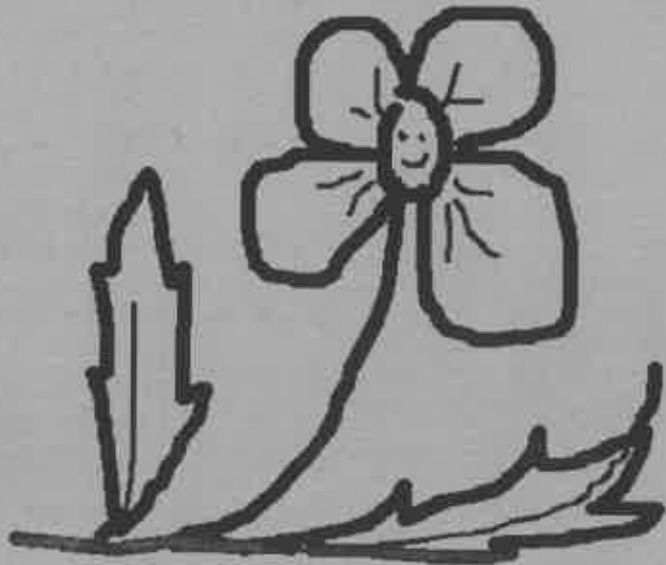

A znovu na Floristák(y)

Pokročila doba a opět je možnost zúčastnit se botanických manévrů alias floristického kurzu pořádaného Českou botanickou společností. A letos je dokonce výběr! Tak tedy: „Velký“ floristák se koná ve spolupráci se Slovenskou botanickou společností ve Zvolenu ve dnech 6. - 11. července. Protože o tento kurz bude jistě veliký zájem a nebude zřejmě možno uspokojit všechny zájemce, koná se od 30. června do 4. července floristický „midikurz“ ve Světlé nad Sázavou.

Bližší informace (včetně cen ubytování) visí na botanických nástěnkách - na Branišovské i Na sádkách, visí tam i přihlášky, které je samozřejmě možno oxeroxovat. Případné dotazy rád zodpovím sám nebo jistě stejně ochotně i jakákoli další botanická existence. Neváhejte a shlédněte výkvět českých, moravských i slovenských botaniků.

Milan Štech

Akce jiného charakteru

18.5. Výprava za ukrytým pokladem velkých Mayů. Sraz v 8:23 (opozdílci mají smůlu)

→ Mexico city. Vede José Bartolomeo Pandelas.

4.6. Za krásami Madagaskaru. Seminář věnovaný přírodě na M. 17:00, kongresová hala university v Antananarive.

13.7. Vzhůru za tasmánským vlkem! Lovecká výprava na Borneo, sraz v Hodinu mezi psem a vlkem ve Zlámáné Lhotě u Snědeného misionáře.

minona & senja

Věda - Střepy

u drozofil, a pojmenovala ho *twin-of-eyeless*. Dr. Gehring stále setrvává na svém tvrzení, že *eyeless* je onen hlavní regulátor a že jak *twin-of-eyeless*, tak *dachshund* jsou jeho poskoci. Rovněž se ukazuje, že *twin-of-eyeless* je příbuznější savčímu „genu pro oko“ *pax-6* než *eyeless* a možná je právě *twin-of-eyeless* primitivním muším „genem pro oči“ a gen *eyeless* teprve později skrze náhodnou duplikaci převzal tuhle vývojovou dráhu. Všechno je nejspíš zase složitější. □

Science 275, 618-619.

Pfch

Synchronizace rozmnožovacích cyklů mořských sifonálních řas.

Sifonální zelené vápenité řasy, obvykle řazené do řádu *Bryopsidales*, patří mezi úspěšné zelené rostliny. Na tomto světě existují už takových 150 miliónů let a dnes jsou a nejspíš i vždycky byly významnou součástí společenstev korálových útesů. Patří mezi vlivné mořské primární producenty, stejně jako mezi přední výrobce uhlíkatu vápenatého. Když na to přijde, dokáží pokrýt desítky kilometrů čtverečních rozlehlé území 20 metrů silnou vrstvou. Jsou to po všech stránkách zajímavé organismy, přesto však toho není mnoho známo o jejich základní ekologii. V této souvislosti je velmi pozoruhodná studie dr. Cliftona z californské univerzity, který pozoroval hromadné periodické rozmnožování 17 druhů těchto řas náležících do rodů *Halimeda*, *Penicillus*, *Udotea*, *Rhipocephalus* a *Caulerpa* v karibských vodách, přičemž se až 9 druhů rozmnožovalo zároveň během jediné noci: 5 až 15 minut dlouhé rozmnožovací periody se u nepříbuzných druhů překrývaly, naopak u příbuzných druhů byly tyto cykly vzájemně posunuty o několik minut, zřejmě proto, aby se zabránilo hybridizaci. Hromadné rozmnožování umožňuje koncentraci gamet v čase a prostoru a pravděpodobně výrazně usnadňuje oplození. Uvažuje se o tom, že by hromadné rozmnožování mohlo být konzervativním znakem těchto řas, pravděpodobně ovlivňovaným silným selekčním tlakem. □

Science 275: 108-1081, 1116-1118.

Pfch

Bylo křídové vymírání opravdu tak dramatické?

Takřka každá učebnice biologie se zmiňuje o hrůzyplné extinkci terestrických obratlovců, která na konci druhohor dokonale vyčistila prostor pro ptáky a savce a mohl tak začít nový věk. Obrázky v knižkách to sugestivně dokumentují hořícími dinosaury nebo jejich zasněženými kostrami, mezi kterými vykukují drobní savci. V paleontologických kruzích však rozhodně nepánuje shoda o tom, jak k tomu došlo, kdo tehdy vlastně vymřel a kdo ne a jestli vůbec k něčemu došlo. Názory se různí, jedni přinášejí nové doklady o pádech meteoritů, které učinili spoušť po celé Zemi, jiní zase poukazují na to, že dinosaury zvolna vymírali celé druhohory, na hranici křída-paleocén skončilo asi tak 7 dinosauřích rodů a někteří dinosaury na některých místech přežili dost hluboko do třetihor. A. Cooper a D. Penny se rozhodli do celé problematiky vrazit s molekulární metodikou. Vybrali si ptáky a soustředili se na 16 ptačích řádů, ze kterých jsou dostupné rané třetihorní fosilie. Dále použili 42 sekvencí po 390 bázích z 12S mitochondriální ribozomální RNA a 16 sekvencí po 600 bázích z jaderného *c-mos* protoonkogenu. Z těchto sekvencí pomocí rozmanitých statistických postupů vytvořili molekulární hodiny a s pomocí fosilií odhadli dobu, před kterou došlo k divergenci jednotlivých linií ptáků. Jejich výsledky ukazují, že moderní ptačí řády začaly divergovat v rané křídě a hranici křída-paleocén překračovalo nejméně 22 linií moderních ptáků. Data u jiných skupin obratlovců vykazují obdobné výsledky. Autoři dospívají k závěru, že neblahý předěl druhohor a třetihor překročilo nejméně 100 linií moderních obratlovců, což příliš nesvědčí pro mohutnou radiaci obratlovců moderního typu na počátku třetihor. Spíše to naznačuje průběžnou diverzifikaci obratlovců během křídě a rozhodně o něco méně drsný konec mesozoika. □

Science 275: 1068, 1109-1113.

Pfch

recenze • recenze • recenze • recenze • recenze

VAN EMDEN H.F. & PEAKALL D.B.: BEYOND SILENT SPRING. Integrated pest management and chemical safety. Chapman and Hall, London, UK, 1996, 322 pp.

V roce 1962 publikovala Rachel Carsonová knihu Silent Spring (přeloženo jako Mlčenlivé jaro). Kniha byla nesmířitelnou kritikou všeobecného a přehnaného používání pesticidů v zemědělství i jiných oblastech života tehdejší civilizace. Carsonová varovala lidstvo před možnou ekologickou katastrofou – podle její vize se měl prudce zvýšit počet chorob, zvláště nádorových a zkrátit délka lidského života, zatímco v zemědělské krajině mělo uhnout kdeco, zejména zpěvné ptactvo. Na jaře již nemělo být slyšet ani jednoho ptáčka zpěváčka.

Kniha strhla pozornost veřejnosti na problémy znečišťování životního prostředí a nepřímo pomohla s jeho ozdravením. Všeobecně známý byl zejména případ zjištění všudypřítomnosti a škodlivosti DDT a následující zákaz jeho používání (i když, popravdě řečeno, svou roli také sehrál fakt, že mnoho škůdců se vůči DDT stalo rezistentními). Jako obvykle v lidském hemžení, namísto jednoho extrému – sypání pesticidů po pytlech kdekoliv – přidali se někteří lidé k druhému extrému propagovanému Carsonovou – k požadavku úplného zrušení používání a vypouštění všech cizorodých látek do přírody.

Časem vyšly další knihy, jež měly „mlčenlivé jaro“ jako součást svého názvu. Frank Graham Jr. publikoval Since Silent Spring hned v roce 1970 a v ní vehementně podporoval názory své předchůdkyně. V roce 1987 pak vydala Americká chemická společnost knihu Silent Spring Revisited, soubor příspěvků mnoha autorů rozdílného zaměření, kde byly popsány změny v politice nakládání se škodlivými látkami a změny technologie výroby, používání a skladby typů pesticidů od doby prvního vydání Silent Spring. V té době se však objevily jiné hrozby globálnímu prostředí – skleníkový efekt a ozonová díra.

Tricet let po mlčenlivém jaru zorganizovali Program spojených národů pro životní prostředí (UNEP) a Mezinárodní centrum hmyzí fyziologie a ekologie (ICIPE) konferenci v Keni, kde se hovořilo o systému integrované ochrany rostlin (IPM), zejména o současné praxi v rozvojových zemích a vztahu IPM k čistotě prostředí. Podle přednesených referátů a dlouhých diskuzí sepsali dva pověřeni účastníci (profesor zahradnictví z Readingu a pracovník výzkumu a monitorování prostředí z Londýna) knihu Beyond Silent Spring.

Značná část knihy je přehledem konkrétních příkladů používání pesticidů a systému IPM v rozvojových zemích s důrazem na socioekonomické a organizační problémy. Několik kapitol je pak věnováno podrobnému rozboru výhod a problémů jednotlivých součástí systému IPM – biologickému boji, vypouštění sterilizovaných samců škůdců, šlechtění rezistentních rostlin, použití feromonů a analogů hmyzích hormonů, jakož i monitorování hmyzí populace a stanovení prahu škodlivosti, kdy je již třeba použít insekticid. Menší kapitoly hovoří o průmyslových zdrojích znečištění a jeho sledování.

Závěr knihy je jednoznačný – bez pesticidů se neobejdeme, ale ani s nimi nezahyneme. Účinné programy IPM vždy počítají s postřikem kulturních plodin, ovšem s nižšími dávkami selektivních insekticidů. Metody boje se škůdci navrhované Carsonovou jako jediná možná alternativa k pesticidům se ukázaly býti problematickými. Nejlepší cesta – podle autorů i mne – je integrace všech dostupných metod včetně insekticidů – tedy cesta střední. K tomu je ovšem třeba intenzivní vědecký výzkum a pak praktické sledování situace na polích a v přírodě.

Náštestí se katastrofické předpovědi Carsonové nevyplnily – mlčenlivé jaro je překonáno. Jsme dosud jakž takž zdraví, stromy se zelenají a v jejich listovní švitoří ptáčci...

Olda Nedvěd

recenze • recenze • recenze • recenze • recenze

Kurs základů astronomie 1.

Proč právě astronomie? Má snad něco společného s biologií? Asi ne, neboť pomínu-li okřídlené „všechno souvisí se vším“ a obory typu exobiologie, jež se snaží zatím marně pátrat po životě ve vesmírných dálavách, asi mají společného hodně málo. Pouze se prostě domnívám, že i studenti biologie by mohli tušit něco o astronomii. Zatímco s matematikou, fyzikou a chemií jste se setkali na gymnáziu, s astronomií naposled ve čtvrté třídě ZŠ ve vlastivědě. A tak většina (ne všichni!) nejspíš tuší pouze, kde najít Velký vůz a Polárku, že na nás svítí nějaké Slunce, kolem něhož obíhají planety, a někde daleko jsou hvězdy. Já se budu pokoušet v této rubrice na tyto chabé základy navázat a povědět něco víc. Bude to tedy jakýsi rychlokurs základů astronomie, možná chvílemi až moc polopatický.

Pokud se domníváte, že tato věc do Škříbky nepatří, dejte mi náležitě hlasitě vědět, abych se nepokoušel o něco, o co nebude mezi čtenáři zájem.

V první části si vychutnám nějaké to teoretické povídání a poté pár věcí z „praxe“ - což je vidět na obloze. Přijímám jakékoliv připomínky a dotazy, s výjimkou připomínek matfyzáků na primitivnost probíraných témat.

Takže začnu velice krátkým exkursem do historie astronomie. Zde se dá uvést ono obvyklé „Již staří Římané“ a dokonce lze jít ještě dál, již staří Egypťané pozorovali oblohu a např. jejich zemědělství bylo založeno na pravidelně se opakujících astronomických úkazech. Známé je zejména určování počátku nilských záplav pomocí východu Siria. Féniciáné užívali hvězd k orientaci při jejich nejobvyklejší činnosti - mořeplavbě. Ptolemaios a Aristoteles jsou autoři první teorie o uspořádání vesmíru (= fakticky sluneční soustavy, tehdy se to nerozlišovalo), tedy geocentrické teorie.

Ve středověku, s rozvojem křesťanství a ortodoxních názorů na uspořádání světa „podle Bible“, astronomie silně upadla. Její rozvoj nastal až v době všeobecného rozmachu vědy, tedy během období humanismu v 16. století. Tehdy byla astronomie vlastně vedlejší oddílem astrologie - hvězdopřevci při sestavování horoskopů potřebovali dobré znalosti oblohy, a tak se zrodil její první výzkum.

V roce 1609 sestavil Galileo Galilei první dalekohled a podíval se s ním na oblohu. Objevil první měsíce obíhající kolem jiné planety než Země (4 nejjasnější měsíce Jupitera) a vyvrátil tak názor, že všechno ve vesmíru je vidět pouhým okem, do té doby zastávaný řadou vědců i filosofů.

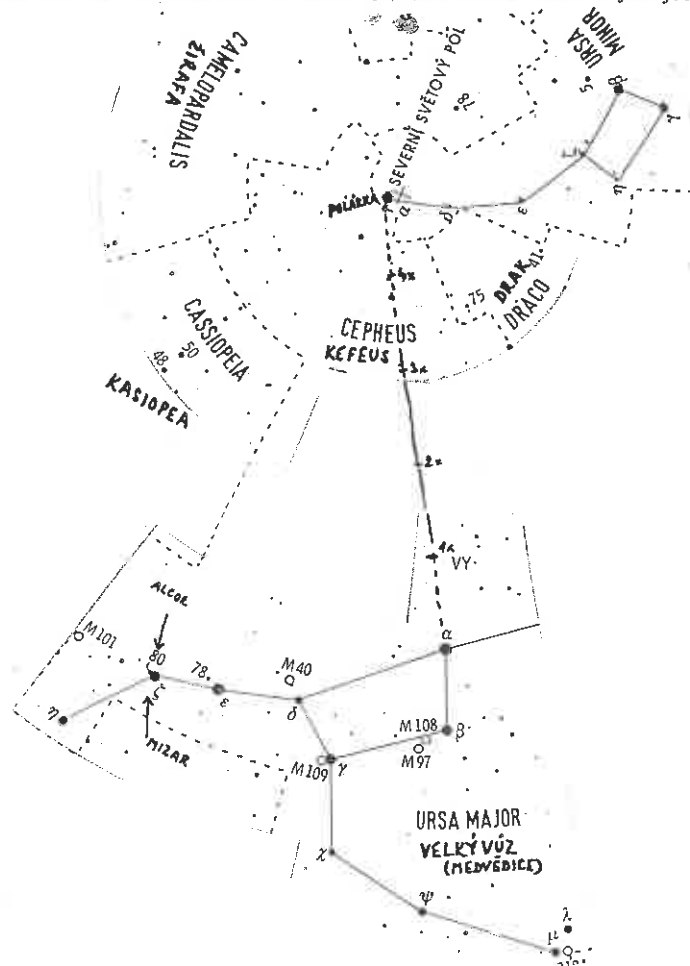
Johannes Kepler formuloval své tři Keplerovy zákony (respektive jenom první dva, ten třetí byl sestaven z jeho poznatků až po jeho smrti), Giordano Bruno prohlašuje, že Země se otáčí kolem své osy, nikoliv Slunce kolem Země. Mikuláš Kopernik sestavuje nový, tentokrát heliocentrický (= ve svém středu Slunce mající) model sluneční soustavy. To všechno jsou události, které stály u zrodu nové vědy - astronomie. Neuvádím je ve správném časovém sledu, neboť to není nikterak podstatné. Důležitý je spíše fakt, že novověká astronomie se objevila velice rychle ve srovnání s jinými vědami.

Pak už se „jen“ zdokonalovaly dalekohledy, nacházelo stále více objektů, byly objeveny základní předpisy popisující chování těles (Newtonova teorie gravitace, Lorentzovy transformace, speciální i obecná teorie relativity, nyní se rodí pokusy o univerzální „teorie všeho“ - teorie superstrun a M-teorie). A konečně - umělé družice a samozřejmě všudypřítomné počítače umožnily obrovský rozmach kosmického výzkumu, jehož posledním výdobytkem je bezesporu Hubbleův kosmický teleskop, který je v současné době nejvýkonnějším optickým zařízením na světě.

Ale pozor: astronomie není jenom koukání na oblohu, co tam uvidíme. Jednak oko bylo nahrazeno dokonalejšími systémy (fotografické desky a CCD kamery), za druhé obrovský rozmach zaznamenaly astronomické obory mimo viditelnou oblast spektra, čili radiová, infračervená, ultrafialová a konečně rentgenová (popř. gama) astronomie. Jsou to obory využívající detekci částic s vlnovými délkami mimo viditelné světlo.

Každé plus má i své minus, a to minus v tomto případě tvoří problémy s průchodem některých vlnových délek atmosférou. Ta je na Zemi všudypřítomná a astronomům strašně vadí (tedy jenom při pozorování, oni astronomové jsou také lidi, a tudíž rovněž potřebují ke svému životu vzduch). Proto odsunují své observatoře na vysoké kopce, aby se zbavili alespoň části vzdušného obalu planety. Nebo sestavují pozorovací techniku na oběžné dráze - příkladem může být právě onen Hubbleův kosmický teleskop.

Tak tím bych zakončil krátký historický exkurs. Jestli se vám to zdá zmatené, pak máte pravdu, neboť jsem se snažil o maximální zjednodušení, a to je často možné pouze za cenu zkrácení a snížení srozumitelnosti. K jednotlivým pojmům se samozřejmě ještě vrátím.

Jelikož Šklíbu čtou čtenáři naprosto různého stupně astronomických znalostí, těžko se zavděčím všem. Ještě horší to bude s orientací na noční obloze. Někdo nezná vůbec nic, jiný je mezi souhvězdími jako doma.

Takže pro jistotu začnu úplně od začátku. Předpokládám, že Velký vůz znají všichni. Není problém ho na obloze najít. Na jaře večer bývá na západě, v létě na severu (poměrně nízko nad obzorem), na podzim na východě a v zimě prakticky v zenitu (tj. nad námi). Skládá se ze sedmi velice jasných hvězd. Ve skutečnosti je Velký vůz pouze součástí

mnohem rozsáhlejšího souhvězdí, Velké medvědice. Souhvězdí jsou v mapách oblohy označována zkratkami latinských názvů, tedy Velká medvědice je Ursa major - Uma. Celkem do ní patří 133 hvězd viditelných za normálních podmínek pouhým okem, z kteréhožto hlediska jde o největší souhvězdí severní (= u nás pozorovatelné) oblohy. Souhvězdí jsou velmi často jen myšlenková spojení několika hvězd, pro snazší orientaci na obloze. Jednotlivé hvězdy souhvězdí bývají obvykle od sebe na hony vzdáleny (a to nejen na obloze, ale i v prostoru, neboť v jednom souhvězdí může být jedna hvězda od nás třikrát dále, než jiná. Názvy souhvězdí jsou často velice bizarní, pro příklad uveďme např. Mikroskop, Chemická pec, Vývěva, Plachty, Vlas Bereniky, Dalekohled apod. Většinou jsou ale tato „zajímavá“ (ono na nich nic kromě názvu zajímavé není) souhvězdí na jižní obloze. Ostatně rozhodně nelze říct, že by tyto předměty nějak tvarem připomínaly.

Ve Velkém voze je jedna zajímavůstka. Je jí dvojhvězda Alcor-Mizar. Tyto dvě hvězdy jsou opravdu velice blízko u sebe - nejen na obloze, ale i fyzicky. Mizar je prostřední hvězda oje Velkého vozu. Alcor zahlédnete v poměrně malé vzdálenosti směrem „nahoru“ (čili na severozápad, nad oj - asi 11') jako poměrně slabou hvězdičku. Nebo také nezahlédnete. Závisejí na podmínkách a kvalitě vašeho zraku.

Od Velkého vozu není problém najít Malý vůz. Nejjasnější hvězda Malého vozu je Polárka, která se nachází v blízkosti severního světového pólu (ne přesně na něm! - odchylka tvoří asi půl stupně, což je necelý měsíční průměr). To znamená, že na ni přibližně směřuje zemská osa a vlivem zemské rotace se všechny hvězdy a jiné objekty na obloze kolem ní otáčejí. Nebylo tomu tak vždy - zemská osa nesměruje neustále jedním směrem, ale vykonává precesi (tj. určité pohyby vzhledem k hvězdnému pozadí), takže např. ve starověku používali k určení severu nějakou hvězdu ze souhvězdí Labutě (bohužel mi vypadlo, kterou a nemůžu to teď nikde najít - možná ε Cyg, ale to bych kecal, časem to uveďme na pravou míru).

Polárku lze najít velice jednoduše buď podle kompasu, nebo lépe od Velkého vozu tak, že 5x prodloužíte vzdálenost zadních kol (= vzdálenějších od oje!) Velkého vozu směrem „nahoru“ (nad vůz, prostě na sever) a najdete jasnější hvězdu (srovnatelnou se hvězdami Velkého vozu). To je Polárka. Malý vůz směřuje od ní zhruba pod úhlem 135 stupňů k velkému.

Malý vůz je rovněž součástí většího souhvězdí - Malé medvědice. V mapách ji najdete pod označení Ursa minor - Umi. Není to zdaleka tak výrazné souhvězdí jako Velký vůz.

Pomocí Velkého vozu a Polárky lze nejen určit sever, ale i poměrně přesný čas. Postupuje se tak, že se otočíte čelem k Polárce a představíte si oblohu jako velké hodiny. Nahoru nad Polárku je 12, dolů 6, doprava 3 a doleva 9. Vezmete spojnicí zadních kol Velkého vozu a Polárky (tedy tu, podle níž lze Polárku na obloze najít) a představíte si ji jako malou ručičku na hodinách. Vyjde vám nějaký časový údaj v hodinách (nebojte se určovat ho přesněji, třeba i na desetiny, obloha je velká, takže po chvíli cviku vám přesnější odhad nebude dělat problémy; pro začátek je dobré odhadovat alespoň půlky - např. rozlišit 2.5 a 2). Ten dosadíte za t do vzorečku:

$$T = 54.3 - 2 * (m + t)$$

přičemž m je pořadové číslo měsíce včetně jeho části - např. 15. dubna je m = 4.5 (čtvrtý měsíc a je ho pryč půlka), 28. května m = 5.9, 1. června je m = 6.0 (šestý měsíc a teprve začíná) apod.

Jaký je smysl vzorce? Vychází právě z té rotace oblohy kolem Polárky - to je ta malá ručička, ten údaj t. Ty hodiny však mají 24hodinový ciferník (jedno otočení oblohy trvá 24 hodin) a navíc Země obíhá kolem Slunce - obloha se během roku mění - to je to m (za 12 měsíců se „předjede“ o jednu otočku = 2 * počet měsíců v roce = 24 hodin). Proto se závorka násobí dvěma. Vyjde-li T více než 24, pak nejprve číslo 24 odečtete.

Těch 54.3 je empirická konstanta vycházející určitým způsobem z polohy jarního bodu, ale její přesný původ není podstatný. □ - případně pokračování příště - Kotec

Postřehy od rovníku

Necht jsou vítány všechny dobrodružné duše na našem výletu na Papuu a do Guyany. Nejprve by neškodilo představit naše „domorodé“ průvodce: jsou jimi doc. Lepš alias Šuspa a Vojta Novotný, který již dva roky sídlí na Papui a v současnosti se nachází v Guyaně.

Následující útržky pocházejí z jejich mejlů. Jako první se s námi o své zážitky podělí Šuspa:

Ahoj všichni!

Protože tady platíme za odeslání zprávy, posílám takhle všechno všem. Je to dnes přesně tři neděle, co jsem odjel, tak jsem se rozhodl trochu napsat. Je tu skvěle, skoro denně jsem v pralese, ve kterém nejsou pijavky, ale vo to víc žerou roztoči. Takže se furt drbu. Ale prales je skvělejší. Děláme s Vojtou čtverce na jeho kytky, takže jsem se musel naučit 15 Ficusů (což není žádná sranda, ale zdejší papuánský asistenti je umějí skvěle, takže poraděj) a 15 Euphorbiacek. V jednom čtverci 20x20 m těch Ficusů bylo 13. Tak Vojta říkal, že si doma uděláme cvičnej čtverec, jestli v 20x20 najdeme 13 druhů dřevin vůbec, když tady jich je tolik z jednoho rodu. Ještě skvělejší je ale korálovej útes. To je něco fantastického. To jsou skutečně stovky druhů ryb, mezi kterejma člověk plave.

Fantastická je Pidgin. To je jejich místní upravená angličtina (hodně upravená, já absolutně nerozumím, když mluví). Ale už jsem se naučil některé výrazy v Pidgin: nejdůležitější je *taim bilong kaikai*. Taim je čas (oni píšou angličtinu foneticky), bilong je patříci (belong) a kaikai, to není z angličtiny, ale znamená jídlo. Zeptejte se Šárky, jestli ví,

jak se řekne v Pidgin třeba dihydrogenfosforečnan draselný. Já jsem schopen do Pidgin přeložit jakýkoliv chemický název. Ten dihydrogenfosforečnan je *marasin*. Ona totiž jakákoliv chemická látka se řekne marasin. Když jdem do lesa, mažeme na sebe marasin. Housenky nežerou listy, protože listy obsahují marasin. Chemie se tím náramně zjednoduší.

Taky se tady jezdí vlevo, jako v Anglii. Takže auta maj volant na druhý straně. Dneska jsem si trochu zařídil. Odsud se třeba vůbec nedá dojet po silnici do Port Moresby, což je hlavní město. Tam se dá jenom letět. A těch asfaltovanejch silnic maj hodně málo. To, co vede z Madangu sem (Madang je myslím čtvrté největší město, má něco přes dvacet tisíc obyvatel), je hlavní dálnice severní částí ostrova (je široká asi pět metrů, tj. jeden úzký

jízdní pruh pro každou směr). Ale kdekoliv je most přes řeku nebo větší potok, tak má jenom jeden jízdní pruh pro oba směry. Kromě týchle dálnice vlastně není pravda, že se jezdí vlevo. Jezdí se tam, kde jsou v cestě nejmenší díry, ale když se dvě auta potkají, tak se vyhýbají vlevo.

Před časem jsem se ptal Vojty, co to tady obchází za člověka s lukem (tady se ještě nenačili, že na šípy je třeba dát peříčka, aby šíp lital rovně). Tak mi Vojta vysvětlil, že to je místní Pinkerton, soukromá bezpečnostní služba. Jinak se tady žije strašně poklidně. Každý má zahrádku v pralese, a když přestane rodit (tj. tak asi po třech letech), tak si vykáčí novou. Papuánců je něco přes čtyři milióny a Papua je asi čtyřikrát větší než my. Takže maj i dost místa. Tak se ani nechtěj nechat zaměstnat, protože je zahrádka uživí. Ale jdou sem některý módní věci, o který maj zájem. Největší módní novinkou je tady teď chleba. Aspoň v přístupnějších oblastech. Donedávna ho prakticky neznali, ale teď si ho i někde ve vesnicích pečou (ve Vysočině ho ale prej v odlehlejších místech asi moc neznaj).

Zdravím všechny

Šuspa

Ahoj všichni!

Tady je pořád něco nového:

Včera mi ve vesnici ukazovali oštěpy (nebo spíš šípy), který používaj na lov a suše to komentovali, co se kterým loví: *this is for birds, this is for pigs, this is for human beings...* protože jsem se na poslední šíp zatvářil poněkud divně a on si toho všiml, tak dodal ... *or also for pigs..*

I jinak je tady veselo. Minulej tejden tady přepadli manažérku ústavu (místní) a ukradli jí výplatu pro zaměstnance, když byl ředitel (Američan) mimo ústav. Ten, by informován, okamžitě faxoval, ať k vyšetřování tentokrát nevezou místního šamana. Tahle zkušenost vycházela z minulého vyšetřování ukradeného rádia. Minule se nejdřív zaměstnanci pohádali, kterého šamana pozvat; pak se rozhodli pro jednoho, protože je to dobrý křesťan. Ten přijel a začal mohutně zařikávat a vyvolávat duchy, a přitom se stejně mohutně křičoval. Takhle tu zamakali misionáři - nakonec z nich maj křesťany, takže kromě všech svých duchů veřejně ještě na jednoho dalšího.

Jak je tady vlhko ukazuje to, že jsem včera musel práť bundu, protože mi ve skříni na ramínku začala plesnivět. Příští tejden se chcem jet podívat do Highlands. Do Highlands se dostali běloši až někdy ve třicátých letech tohohle století ...

Moc se mějte,

Šuspa

Výběr z Vojtova e-mailu z Guyany (poskytl Šuspa):

Nazdar Šuspo,

píšu z dřevorubecké osady Mabura, 250 km v Guyánském vnitrozemí (a stejně daleko od nejbližšího telefonu; tento e-mail k němu bude nejdříve dopraven terénním vozidlem Landrover), před (opětným) odjezdem do našeho lesního tábořiště. Ne všechny země holt maji papuánský komfort

Samozřejmě nechybí plno malých dobrodružství z cestování a Guyany, o tom ale později. Snad jenom tě může zajímat, že volební kampaň v PNG už neformálně začala, a to spálením hotelu Plumes & Arrows (to je ten, co jsme viděli těsně u letiště v Mt Hagenu).

(Už v Papui během našeho společného pobytu mě Vojsa upozorňoval, že v Papui volební boj skutečně znamená volební boj. - Poznámka Šuspy.) Tady se bude volit brzo taky, neboť jim umřel hodný prezident. Jeho předchůdce byl zlý diktátor, ale musel podstoupit menší operaci, a jelikož nedůvěřoval domácím a bál se odletět ze země, pozval si tým kubánských chirurgů do Georgetownu. Ti ho operovali, leč nastal výpadek proudu a on umřel. Výpadky proudu má Georgetown stále. ...

Vojsa

... a ještě jeden:

Já už dále nic nezvládám, zítra odjíždí auto do města k e-mailu, kdy pojedou další není jisté, musím tedy poslat vše teď. Navíc jak se tak dívám do svého diáře, na dnešní noc mi vychází menší malarický záchvat, takže už toho asi moc víc nevymyslím (mimochodem, ten zelený knoflík, co je na laptopu místo myši, je skvělý vynález pro tropy - jeho vysoká rezistence eliminuje, na rozdíl od track ballu či klasické myši, vliv třesu rukou během zimničné fáze malarického záchvatu).

Ahoj, měj se taky skvěle.

Vojsa

Zpráva o Údolí Rosy, v podobě, jakou ji zapsal Ralf, řečený Ovčák

V nitru hor, v zelené kotlině tam na severu, kde řeka Eithel pramení, cesta horami vede skrz jeskyně, je plná šterku, plná kamení. Zde najdeš Chrám tisíce světél, jež ze studnice v něm vycházejí, však studna není dilem pekel, ale Mocností, co na zem někdy přicházejí.

Valar stvořili ji z ranní rosy, k potěše své. Však přišel kdosi a pil ji, ač nebyl vyvolený. Pak zbyl jen prach, co na zem spad, proto já říkám Ti: Nepij vodu z té studny, neb ač je dobrá, jest určena pouze vyvoleným a jiné zahubí...

Uplynulo již mnoho let, častokrát se řeka vyliła z břehů, záře Galfaru pohasla, aby ráno jeho síla povstala na východě za lesnatými kopci a paprsky pohladily zemi. Tehdy jsem já, prostý pasáček ovcí, bloudil po lukách a prodíral se křovinami v lesích, hledaje zatoulané jehně. Stopa mne zavedla až na úpatí hor, jejichž štítů ční k nebesům snažice se dosáhnout říše hvězd. Tam daleko na severu, v kamenité strži, ze samotného nitra hory, z té bezútěšné temné prázdnoty, v níž se ozvěna tříští v tisíce hlasů volání, jež zní mým ušima jako příšerný sbor duchů, vytéká stříbrná řeka Eithel, která se v třpytivých bílých peřejích řítí vstříc zeleni lesů, přitahována jejich krásou a vůní.

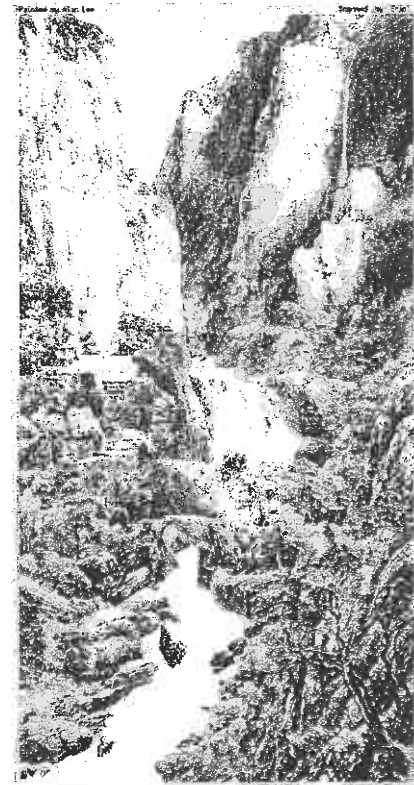
Do těch míst zavedly mne stopy a já poznal, že jakási neviditelná síla řídí mé kroky do nitra hor stejně, jako tam zavedla i toulavé jehně. Naposledy jsem se ohlédl a jasně sluneční paprsky zasáhly mou tvář a mé oči natolik, že jsem na několik chvil oslepl, nasál jsem vůni zeleně všude kolem a vnořil se do temného prázdna jeskyně. Po několika krocích jsem již nevnímal vůni květů a mé oči jen těžko přivykaly okolní tmě. Monotonní kapání vody a hlahol vlnek přelévajících se přes kameny, jež vystýlaly říční koryto, byly jediné zvuky v tom zlověstném tichu jeskyně. Ani nedovedu odhadnout, jak dlouho jsem šel po kamenitém břehu, obklopen tmou a veden řekou, která ani v těchto prostorách neztrácela pro mne svůj půvab, ač jsem ji neviděl a mohl jsem jen vnímat její píseň. Klopýtal jsem přes kameny a šátral po vlhkých stěnách. Chvillemi jsem měl pocit - dnes si tím nejsem jist, ale tehdy bych mohl přísahat - že slyším své jehně. Tušil jsem ho někde před sebou, ale směr jsem nedokázal odhadnout, zdálo se, že bečení přichází odevšad, doráželo na mé uši, tříštilo se v děsivé ozvěně o skalní výstupky. Byl jsem

zmatený, zastavil se - a opět ten známý zvuk. V šílené touze dostihnout ho jsem se rozběhl vpřed. Má mysl ztmněla, nevnímal jsem jeskyni chlad, neuvědomoval jsem si kámen pod nohama, ba i píseň řeky pro mne umlkla. Ovládla mne touha, zmítala mnou - copak jsem zešlel? To všechno kvůli bečení odkudsi z temnoty. Náhle vše zmizelo, jako bych přestal existovat, ale pak, z dálky... cosi přicházelo. Sítilo to a já poznal píseň řeky, ucítil chlad a vlhko a... bolest. Pronikavou bolest v hlavě, měl jsem pocit, že se má lebka rozskočila vedví. Vše způsobil skalní výstupek, který mne v šíleném běhu udeřil do hlavy. Část mé duše mu děkovala za probuzení, ale jiná ho nenáviděla za bolest, jakou mi způsobil.

Probral jsem se na kamenitém břehu řeky obklopen tmou. Šálí mne zrak nebo... zahlédl jsem světlo. Lampa, napadlo mne, vzápětí jsem tuto myšlenku zavřel. To není lampa, tohle světlo je jasnější, zářivější. Vypadá spíš jako... Nemohl jsem se mýlit, musel tam být konec tunelu. Nic nezáří tak jasně a čistě jako slunce. Je to konec, ale co mne tam čeká. Neměl jsem představu o místě, na němž vyjdu, musí to být někde blízko pramene řeky, v nitru hor. Kde, kde? Mučen otázkami jsem vyšel vstříc paprskům a vystoupil z tmavé jeskyně. To, co jsem spatřil, mne ohromilo. Neschopen se pohnout, cokoli říci, jsem stál zmámen nebyvalou nádherou toho obrazu, jež se přede mnou rozvinul v celé své velikosti a kráse.

„Toto je naše poslední setkání, Angren, zítra musím odejít. Má matka mne potřebuje a já nemohu její prosby odmítnout, pochop mne, prosím,“ řekl mladý elf krásné dívce, drže ji za ruku. Jen vzdychla a pohlédla prosebně na elfku, která stála opodál. „Prosím, paní Arlo, řekněte mu, ať neodchází, vždyť Ruprecht na něj stále čeká a jestli ho najde...“ och, bojím se pomyslet“, zlykala dívka a objala elfa. Paní Arla se pohnula, její sněhobílá říza se zavlnila a holubice na jejím rameni se zakolébala při tomto neočekávaném pohybu své majitelky. „Pokud jde jenom o to, Angren, můžeš být bez starosti. Ruprecht už zapomněl na zlobu, kterou vůči Amelanovi choval, a mimo to se před několika dny odebral do Benedonovy říše.“ „Ruprecht je mrtev?“ zeptala se vyděšeně Angren. Arla beze slova pokývala hlavou. Dívku ta zpráva zřejmě zasáhla, její objetí s Amelanem však nepovolilo, ba právě naopak. „Stejně nechci, abys odešel“, řekla umíněně. „Jen ho pusť, Angren, on se ti brzy vrátí. Jeho matka ho teď potřebuje více než kdokoli jiný.“ „Více než já?“ opáčila Angren smutně. Odpověď však nepřišla. „Má holubice ho bude provázet“, řekla elfka, otočila se a zmizela ve stínu stromů. Jen nad objímajícím se párem kroužila bílá holubice. Jakýsi cizí zvuk však narušil posvátné ticho loučení. Znělo to jako bečení. Mladý pár sebou trhl. „Slyšelas to?“ „Ano, myslím, že to bylo odtamtud“, špitla Angren tiše, ukazující kamsi za křoviska ostnitých cesmín. Mladý elf zmizel za křovím. Bečení se ozvalo znovu, tentokrát pronikavěji. Angren se rozběhla za svým milým. Nemusela běžet daleko, když ho spatřila, jak hladí malé jehně, vyhrkly jí slzy do očí.

Stál jsem na prahu jeskyně. Otevřel se mi pohled do nevelkého údolí uprostřed hor. Nikde jsem neviděl žádnou skulinu, žádný průsmyk. Skalní hradba, jež ho obklopovala, byla nepřekročitelná. Bylo zde teplo. Řeka Eithel se zúžila na pouhý potůček, stružku, jež náhle končila po několika sázích u kamenných skruží malé studně. Údolí bylo lesnaté, místy jsem zahlédl louky i malá políčka, střídala se jako na šachovnici. Všiml jsem si i skupiny malých domků, asi vesnice. Její uspořádání a vzhled dávali tušit, že vesnici postavili elfové. Můj zrak však upoutalo cosi mnohem zvláštnějšího. Na úpatí jedné z hor něco třpytivě zářilo. Jakýsi kruhový chrám z bílého kamene. Štíhlé sloupky vydávaly onen třpytivý jas. Jakoby tisíce drobných zrcátek umně vybroušených do nejrůznějších plošek odráželo sluneční paprsky a vytvářelo onu mihotavou záři. Tušil jsem však něco mocnějšího pod

jeho kupolí. Zdálo se mi, že vidím ještě jasnější záři vycházet z jeho nitra. Zlaté světlo kolotalo uvnitř, přelávalo se, chovalo se jako nějaká hmota plná neuvěřitelné energie. Zaplavil mne klid a pohoda. Cítil jsem harmonii, která z tohoto údolí vyzařovala. Všechno to mělo zřejmě svůj původ v bělostném chrámu. Neměl jsem strach z těchto podivných věcí, z toho všeho, zdá se, vyzařovalo Dobro. Když jsem se vzpamatoval z úžasu, zavola jsem do ticha kotliny: „Tuláku!“ Tak jsem totiž své jehně během hledání pojmenoval. Křídla zvířela vzduch. Křik. Z křoví vyděšeně vzlétlo několik pestrobarevných ptáků. Pak už zase ticho. Teprve teď jsem si povšiml postavy, která vystoupila z lesního šera. Byl to vysoký mladý elf, celý v zeleném. Vítr si pohrával s jeho plavými vlasy. Z kamenného výrazu jeho tváře jsem však nedokázal nic vyčíst. „Co hledáš v Údolí Rosy, cizince?“ pravil elf zpěvným hlasem. „Údolí Rosy?“ Žádná odpověď. „Hledám zatoulané jehně. Ztratilo se mi před několika dny a jeho stopy mne zavedly až sem.“ „Jsi dobrý stopař, cizince“, pochválil mne elf, „dnes ráno se sem skutečně jedno zatoulalo a nyní je pod ochranou Angren.“ „Angren?“ zeptal jsem se. Elf mi pokynul rukou. „Pojď se mnou“ „Nerad chodím s lidmi, které neznám“, odvětil jsem. „Jsem Falken“, řekl a pohlédl na mne očekávaje mé jméno. „Ralf“. Šli jsme po lesních pěšinách provázeni zpěvem ptáků a šuměním korun stromů. Nikdo z nás během cesty nepromluvil.

Již několik dní byla elfi vesnice v Údolí Rosy mým domovem. Veselý zpěv a dlouhá vyprávění jejích obyvatel způsobila, že jsem takřka zapomněl na své poslání přivést domů zaběhlou ovcí. Se zdejšími obyvateli jsem se velmi spřátelil, nejvíce však k mému srdci přirostla překrásná Angren. Stále jsem cítil, že má náklonost k ní se mění v hluboký cit. Věděl jsem však, že její srdce patří Amelanovi. Kdejaká maličkost jí ho připomínala. Večer co večer usínala a doufala v jeho návrat. Zatímco ostatní veselé tančili kolem ohňů a zpívali písně, seděl jsem ve stínu stromů a naslouchal vyprávění starého elfa. „... toto údolí bylo v dávných dobách, kdy vznikala Svět, sídlem Valar. Trávili zde všechen svůj volný čas a nabírali nové síly díky vodě ze své studnice v Chrámu tisíce světél na úpatí hory,“ řekl stařec a ukázal ke chrámu. Ačkoli již byla noc, Chrám stále zářil oslnivým vnitřním jasnem. „V Chrámu je studnice Valar,“ pokračoval stařec, „její zlatavá voda léčí a navrácí ztracené síly, avšak obyčejný smrtelník by zemřel, kdyby se jí napil - obrovská energie, která je v ní skryta spálí na prach každého odvážílivec, pouze zdejší kněží ji mohou pít, neboť ono jsou vyvoleni, aby spravovali tento Chrám a udržovali jej v čistotě. Také nikdo mimo nich nesmí vstoupit na jeho posvátnou půdu. Kněží procházejí obtížnými zkouškami a mnohdy ani netuší, že právě některý úkol je předmětem zkoušky. Jen ti nejvytrvalejší mohou obstát.“ Přemýšlel jsem, jakým zkouškám mohou být kněží vystavováni, avšak stařec mé úvahy přerušil svým dalším vyprávěním. „Když byl Svět dokončen, byli v tomto Chrámu vyvoleni Maiar, aby zde poprvé okusili božskou vodu studnice. Břemeno Světa bylo rozděleno a Valar opustili tento Svět, avšak často se sem vrací osvěžit se vodou studnice. Nyní je zde Paní Arla - první z Valier, královen Valar. „Ještě jsem ji neviděl, cožpak nechodí do vesnice?“ zeptal jsem se zvědavě. „Jistěže chodí a určitě ji brzy spatříš, protože ...“ „Protože se musí přijít podívat na toho podivného cizince, o němž všichni tolik mluví,“ dokončila starcova slova překrásná elfka v bílé říze, která vystoupila ze stínu stromů. Její vlasy spletené v dlouhý cop, zdobený květy, se leskly v záři ohňů jako proud zlata. Stařec se uklonil. „Vítej.“ „I ty buď pozdraven Senaki,“ pravila elfka, „nepředstavíš nás?“ „Jistě, jistě.“ kotal Senaki. „Tohle je Ralf a to je...“ „Svatá Arla, první z Valier“, přerušil jsem starce rozřeseným hlasem a hluboce se uklonil. „Vítej v Údolí Rosy, Ralfe“, řekla Arla sladce, „doufám, že se ti zde líbí.“ Mlčel jsem, oči plné údivu - stál jsem tvář v tvář bohyni. Cítil jsem, že se mi podlamují nohy.

Bylo ráno, když jsem se probral na lehátku v jednom z domků. Nevěděl jsem, kdo mne sem přenesl. Poslední, co si má paměť byla schopna vybavit, byla krásná elfka. Cosi ke mně promlouvala, já jí však neslyšel. Neměl jsem tušení, zda se mi to jen zdálo či zda to bylo skutečnost - byl jsem zmatený. Později jsem zjistil, že můj večerní zážitek byl skutečný. Ještě několikrát jsem se s Paní Arlou setkal, hovořil s ní, avšak na její přítomnost jsem si nikdy nezvykl. Vždy jsem prožíval onu posvátnou bázeň a tajemné vzrušení procházelo mým tělem, kdykoli jsem se s Arlou setkal. Ostatní Valar jsem však v tomto údolí nespapal, s nimi jsem se setkal až mnohem později, za zcela jiných okolností ...

Svítilo. Oheň v krbu vyhasl. Vyšel jsem před svou chalupu, abych obhlédl ovčí stádo. Na svou návštěvu v Údolí Rosy jsem nezapomněl - stále se mi ve snu vybavovala. Angren, Paní Arla, elfové... Vzpomínal jsem i na Tuláka, jehně, které to vše způsobilo, a jež jsem ponechal v péči Angren, aby jí pomohlo přečkat odloučení od Amelana. Když tu jsem na severním svahu zahlédl běžící bílou skvmu. Jak

se přibližovala, nabývala určitého tvaru, až jsem ji poznal. „Tuláku! Ty jsi se vrátil!“ Vyběhl jsem mu vstříc. Na bílé stuze okolo krku měl přivázan stočený pergamen. Sňal jsem ho Tulákovi z krku a chvatně četl. Bylo to poděkování od Angren. Amelan se prý vrátil a Tulákovi se stýskalo. Zvala mne na návštěvu do Údolí Rosy. Tehdy jsem ještě netušil, jak osudný bude pro mne její list.

Až nyní po dvaceti letech jsem poznal své poslání. Já, Ralf, řečený Ovčák, sedím nyní ve své cele a píši tyto řádky, avšak svíce dohořívá a čas ramínek modliteb se blíží, již za několik hodin přijde úsvit a Chrám opět zazáří v plné kráse a má Paní, Svatá Arla, první z Valier, má ráda dochvilnost. Takový už je život kněží v Chrámu tisíce světél v Údolí Rosy ... ☐

Mešbor

Žebráci na schodech katedrály

Sedíme na schodech, slunce do týlů pálí,
s hlavou skloněnou, rty bezzubými,
s rukou svalů ochablých a zbytečných
před sebe bezděčně nataženou,
s očima prázdnými, ožvívými lačným pohledem,
sedíme tu zvadlí roztroušeni my
žebráci na schodech katedrály.

Tu někdo z nás zvedne se -

- mezi ostatními rozvíří se ruch

a hlavy otočí se za centrem dění;

on zvedne se a učiní několik kroků vzhůru,
však vzápětí učiní, co učiní by neměl -

- zakrouží zrakem po všech, co sedí kolem.

Nesvede přehlédnout síť ostrých pohledů,
z níž číší koncentrát vší nenávisti,
již schopní jsme ze všech koutů posbírat my
žebráci na schodech katedrály.

Všichni chceme vzhůru, chceme až na vrchol schodů,
každý z nás chce vidět zdobený portál chrámu,
leč váže nás ... váže nás - jak jenom to pojmenovat,
cosi, co každého táhne k tomu jeho schodu.

Vtom slyšet je dveře chrámu, jak se otvírají;
ven vychází stařec prastaré jemných dobrotivých očí
a hlasem měkkým každého zve, kdo tu sedí:

„Pojďte dál, dnes je vstup do katedrály volný.“

Rozhlížím nejistě se po svém okolí -

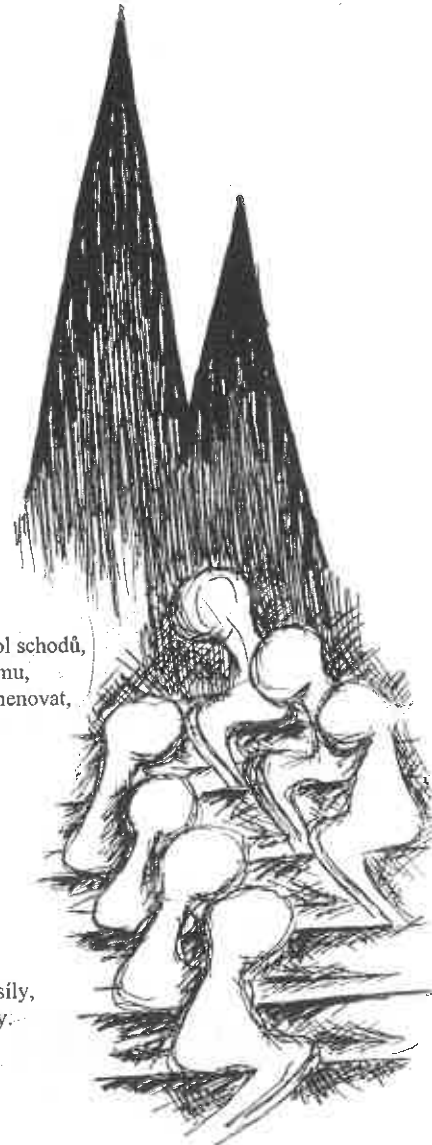
- zda mohu jít, zda mi to dovolí?

Ne, nemám odvahu vstát a kroků několik vystoupat.
Paže mých druhů, nakolik zdají se chabé být a slabé,
natolik vím, že schopny jsou při závislosti vyvinout toliko síly,
aby mne zničily, rozsápaly, aby mne ke dveřím nepustily.
Zůstávám na místě, jednota jest zachována,

dál pospolu sedíme my

žebráci na schodech katedrály.

Prokop

Single - muckání:
utěší osamělé.
Obejmí se a měj
SE rád. Už to
může hodně
znamenat!

MUCKEJTE SE KE ZDRAVÍ!

Recept pochází - jak jinak - z Ameriky. Ale lék si dobývá příznivce v celém světě.

Návod přikazuje: nejméně čtyřikrát denně někoho obejmout, třeba jen sebe, někoho polaskat, pohládit, poplácat - jedním slovem pomuckat.

Rodiče děti, děti rodiče, přátele. Pomuckání dělá dobře, zahání stres a bez velkých slov říká: „Dobře, že tu jsi.“

Časopis Für die Frau přinesl o důležitosti pomuckání celou obrazovou přílohu a radí v ní:

- ☛ **Důležitý tip pro začátečníky** - muckat se může všechno, co má ruce.
- ☛ **Nezaměňujte muckání se sexem.** Muckání je projevem přátelství, srdečnosti. Kdyby se ale mělo z něho vyvinout něco jiného - klidně pokračujte!
- ☛ **Pomuchlování** může trvat vteřiny i minuty. Přivřete oči a vychutnávejte je.
- ☛ **Chytne-li vás touha** po pomuckání v práci, odložte pero a vystartujte. Někde se vždycky najde někdo se stejnou potřebou.
- ☛ **Máte-li na pracovišti konzervativního kolegu**, nezačínejte zprudka. Stačí laskavé dloubnutí.
- ☛ **Je-li váš partner** ve špatném rozmaru a vy se mu chcete vlichotit, stačí se vesele optat: „Pucku, co říkáš jednomu mucku?“
- ☛ **Máte náladu se pomuckat**, ale váš protějšek není na stejné vlně? Kamarádkové pomuckání to správi.
- ☛ **Už nikdy se nenuťte** do zkostnatělých konferencí nebo rodinných setkání. Stačí zavolat: „Všichni ke mně“ a týmové muckání dělá divy.
- ☛ **Opatrně s neznámými lidmi!** Muckat se lze jen po vyslání předběžného signálu a vyčkání na souhlas!
- ☛ **Poslední a snad nejdůležitější tip:** ideální muckatel je aktivní, ale ne vlezlý, je veselý, ale ne přelázaně laskavý. Jeho heslo zní: „Jeden muchlík ráno a na celý den je postaráno.“

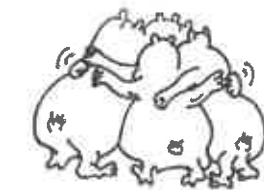
Mazel muckání - na
stříbrné, ba i na zlaté
svatbě: drží nám to spolu
už hodně let. Slova jsou
zbytečná.

Baby - muckání:
maminky a tatínkové,
babičky a dědečkové -
otevřít náruč a přivít
oči a beze slov povídat:
„Držíme tě pevně a s
láskou, jak dlouho budeš
chtít.“

Převzat^o z materiálů neidentifikovatelného
původu. ☺

Muckání s pohlazením:
pro rodiče a děti, ale i
pro učitele a žáky,
dědečky, babičky a
vnuky: Jsi O.K. Nikdo se
na tebe nezlobí.

Týmové muckání: nejen u
fotbalistů a hokejistů. I ve
velkokancelářích to znamená
- nejsi sám!

Příbyde nový povinný jazyk? aneb něco nového na katedře jazyků?

Chtěla bych reagovat na článek Hezky česky z minulého čísla, který se mi upřímně řečeno moc líbil, protože mne potěšilo, že i biologický student si všimne něčeho jemu tak vzdáleného, jako je čeština. Dnešním trendem mezi inteligencí je „specializace“. Každý má nějaký obor a dokonce z něj nějaký kousíček, který perfektně ovládá a ve kterém je prostě jednička. Chápu to, ale na druhou stranu si myslím, že člověk nemůže umět jen jednu věc, kdyby se třeba uměl jen oblékat a už by se neuměl najíst, asi by to také nebylo ono, to cítíte sami. Nemusí umět všechno perfektně, ale inteligentní člověk by si měl umět poradit s leccíms, tím myslím třeba i s češtinou. Je trochu smutné, když vysokoškolák (a tím myslím jak studenta, tak i absolventa s titulem) napíše do svých zápisků spojení jako *hodnoty překročili, oni chtěou, nařezání vodou, usnadňují difúzy, orgán státní zprávy, zúčastněný, měkčš, medúza*. A to nemluvím o cizích výrazech, které nebohý biolog samozřejmě nemůže znát, jako třeba *rybozóm, sygnální soustava, leukocit, puryn, dihydrogenfosfát, hydroxil, fosforilace* a další. Tyhle výrazy jsou skutečné, stačilo otevřít pár sešitů a dokonce i skript. Snad ta chvilka času věnovaná na přečtení si vlastního textu zas tolik nestojí. Osobně mě už nějak nebaví číst skripta a sešity plné hrubých chyb, nemluvě o správném skloňování a čárkách, které se všeobecně přehlížejí. Když si člověk není jistý, jak napsat to nebo ono, ještě existují knihy jako „Pravidla českého pravopisu“, po kterých se dá sáhnout a dohnat chybějící vzdělání, protože jinak budu muset jít škemrat na katedru jazyků, aby přibyl jeden další (a povinně). Co dodat závěrem, snad asi, že mám divné svrbění, že v tomhle článku určitě najdete nějakou hrubku, ale co, vždyť jsme přece jen lidi.

-kc-

HLAVOLAM

Milí Šklíbomilové,

něco jsem si pro vás připravila, máte po zkouškovém, hlavičky jako tykve, logické myšlení dosáhlo vrcholu, takže to pro vás bude hračka, ale nebojte se, příště přitvrdím. Je to takový malý nevinný hlavolam. Budu vám k němu nejdříve vyprávět příběh, pohodlně se posaďte, povolím vám vzít si tužku, ale obejde se to i bez ní, a věřte, nevěřte, dostali jste se nějakou podivnou náhodou do vězení (jen si hezky vzpomeňte, za co). Všude samé dráty a svoboda je daleko, ale máte štěstí, v rohu vaší cely někdo zapomněl kleště. Jsou ale trochu starší a vypadá to, že mnoho nevydrží, vlastně jen šest přestřihnutí drátu. Víc ani ň. Vaším úkolem je najít cestu na svobodu a jen šestkrát použít kleště. K tomu vám přeju neslyšné kroky a hlavně ať vás podruhé nechytí. ☐

-kc-

...možná jste už zaregistrovali, možná ještě ne...

Knihomolům a čeládce jim podobné jakož i ostatním, státních vědeckých knihlačným...

- rozevřívá svoji náruč šířeji a šířeji (a nejšířeji) knihovna v Lidické č. 1 (SVK), ježto v rámci šíření rozšířila i svou pracovní dobu, (mimo to však i poplatky za upomínky a nevraživé pohledy pracovníc, ale to je trochu jiná věc, i když, mám pocit, nemálo podstatná), tedy:

✓ nejen v **Po – Čt: 9 – 18 a v So: 8 – 12**

můžete se prohrabávat kartotéčnými lístky hodiny a hodiny, byste zjistili, že stejně polovinu vašich vysněných tipů nemají na skladě a pak další půl hodiny popsali půl tuny papíru ku každému titulu

☐ jakož i prohledávat zatím neúplnou počítačovou verzi knihovního katalogu ALE

☺☺☺ i v **pátek** v době popolední: **12 – 15** je možno aktivovat podobně.

A navíc: nám odlehklý jihočeskouniverzitním studentům je od nedávna ušetřena cesta každého měsíce tu k prodloužení, tu k vrácení nebo (buďme reálnější) nějaká ta desítku korun na zaplacení upomínek, neboť:

☺☺☺ s knihovnou není nezbytně nutné komunikovat pouze osobně, či ☎ 575 61, ale i e-mailem: .

pult@cbvk.cz - při prodlužování titulu nutno uvést: pouze jméno čtenáře, číslo průkazu, signaturu

Není-liž to sympatické?

Kdo chová zebra a kdo pije vodu ?

Zajisté většina z vás se už někdy setkala s hádankou, kdy se mělo zodpovědět na otázky, které na první pohled neměly téměř nic společného s výše uvedenými pokyny. A možná jste pro ně slyšeli označení „hádanek typu zebra“.

Riká se jim tak podle první hříčky tohoto typu, která byla poprvé zveřejněna ve francouzském *Facteur X*. a po čase se ocitla i v našem matematickofyzikálním časopisu *Rozhledy*, kde jsem ji našla a zde vám ji předkládám:

(Pro ty, co neví, oč běží: k rozluštění správné odpovědi stačí soustavně využít níže uvedených předpokladů a pokynů. Také si zkontrolujte, kolik času uplyne od okamžiku, kdy dočtete úplné zadání úlohy, do nalezení odpovědi na obě otázky. Měli byste to zvládnout do 20 minut.)

Pokyny:

1. Je pět domků.
2. Angličan bydlí v červeném domku.
3. Španěl chová psa.
4. Káva se pije v zeleném domku.
5. Polák pije vodku.
6. Zelený domek stojí vpravo vedle domku bílého (z hlediska pozorovatele).
7. Fotbalista chová hlemýždě.
8. Ve žlutém domku bydlí cyklista.
9. Mléko se pije v prostředním domku.
10. V prvním domku bydlí Nor.
11. Nesportovec bydlí vedle domku, v němž je chována liška.
12. Domek cyklisty sousedí s domkem, v němž je chován kůň.
13. Zápasník pije pomerančovou šťávu.
14. Japonec je hokejista.
15. Nor bydlí vedle modrého domku.
16. V jednom domku se pije voda.
17. V jednom domku je chována zebra.

Základní předpoklady k řešení úlohy:

- I. Každý domek má jinou barvu.
- II. V každém domku bydlí muž jiné národnosti.
- III. V každém domku se pije jiný oblíbený nápoj.
- IV. V každém domku je oblíben jiný sport resp. se nesportuje vůbec.
- V. V každém domku se chová jiný druh zvířat.

Otázky zní: A. Kdo vlastní zebra?
B. Kdo pije vodu?

3. dubna 1997 19:00hod. - Tak daleko, tak blízko (In weiter ferne, so nah), SRN, 1993

Scénář a režie: Wim Wenders, kamera: Jürgen Jürgens, hrají Otto Sander, Bruno Ganz, Peter Falk, Nastassja Kinski, Solveig Dommartin aj.

Alegorický pohádkový příběh německého režiséra Wima Wenderse Nebe nad Berlínem (1987) byl u nás uveden se zpožděním v loňském roce. Volné pásmo dialogů a scén odehrávajících se v rozděleném Berlíně má své překvapivé posluchače: dvojici andělů. Pro jejich svobodně shůry těkající zrak a sluch je každá z lidských situací přístupná, jsou fascinováni. Sami jsou bezprizorními bytostmi: opustil je Ten, který je stvořil, a jim nezbyvá než rozehrávat chlad své kosmické siroby blízkostí k lidem. Zvláštní polohy dosahuje film v okamžiku, kdy se anděl rozhodne stát se člověkem...

Volné pokračování tohoto filmu z roku 1993 s obdobnou dějovou zápletkou má zvláštní poselství. Wendersův film vypráví o setkání s bezohlednými obchodníky se zbraněmi, kšeftaři s pornografií, hazardními hráči, pekaři pizzy a se starými i novými nacisty, kteří se pohybují po Berlíně ochable a bez života jako voskové figuríny. Režisér ho natočil za účasti mnoha film. hvězd, mj. i Michaila Gorbačova, který v jedné trapné scéně představuje sám sebe. ☐

17. dubna 1997 20:00 - Případ pro začínajícího kata, ČSSR, 1969, čb, 102 min.

Režie a scénář: Pavel Juráček, námět podle motivů "Cesta do taputy a Balnibarbi" z třetí knihy "Gulliverových cest k rozličným dalekým národům světa" Janathana Swifta, kamera: Jan Kalíš, hudba: Luboš Fišer, hrají: Lubomír Kostelka (Lenuel Gulliver), Pavel Landovský (fizl), Klára Jerneková (Markéta-princezna Niké), Milena Zahrynowská (Dominika), Jiří Hrzán (Vyskoč), dále mj. Miroslav Macháček, Jirina Jirásková, Jiří Hálek, Radovan Lukavský, Nataša Gollová, Leoš Suchbátka a další.

Jeden z nefantastičtějších filmů režiséra, jehož doménou byla neomezená říše fantazie, (spolu)autora filmů jako např. Ikárie XB1, Konec srpna v hotelu Ozón, Bláznova kronika, Nikdo se nebude smát, Každý mladý muž, Sedmikrásky, Kínoautomat - Člověk a jeho dům, Postava k podpirání nebo připravovaného a nepřízní osudu pronásledovaného nového filmu J. Schmidta "Situace vlka" na náměty povídek J. Londona natáčeného podle scénáře z Juráčkovy pozůstalosti. Jeho tvorba byla mnohokrát přerušena četnými zákazy činnosti, cenzurou a perzekucemi, takže je nesnadné dnes zmapovat, na kterých dalších dílech se podílel anonymně. Pavel Landovský o osudu P. Juráčka řekl:

"...Byl to obrovský člověk s chatrnou postavou. Zhynul na svoje veliký srdce a malý tělo, který ten nápor prostě nevydrželo... Poslední pozdrav, který jsem od něj z nemocnice dostal, zněl: Na každého jednou dojde..."

Autor sám před natáčením o filmu napsal: "Kdysi jsem říkal, že chci v Gulliverovi dělat film o blbcích, o lidské blbosti. Nyní jsem to trochu posunul: budu vycházet spíše z faktu, že blbost je relativní a že ji nelze nikdy definovat jednou provždy, neboť závisí za prvé na pohledu a za druhé na okolnostech. Swift se posmívá Laput'anům (pozn. Laputa znamená děvka a je to Anglie vládnoucí nad Irskem, jemuž dal Swift jméno Balnibarbi), že mají Gullivera za hlupáka, jelikož jsou sami hloupí, ale mně jde o přirozenou stránku věci - totiž o jistotu a bezpečí, které blbost přináší blběmu. V tomto smyslu se blbost může

Moje filharmonie (Pavel Juráček)

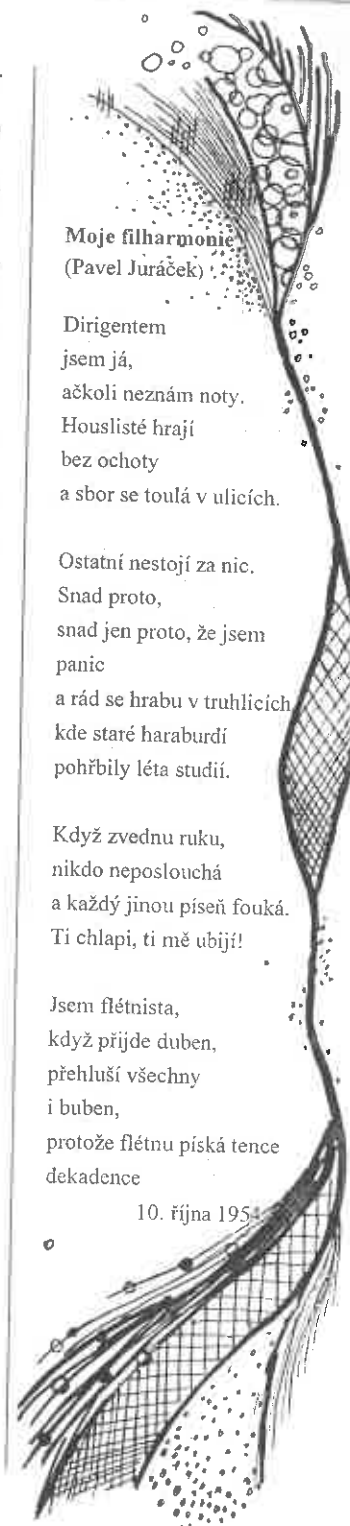
Dirigentem
jsem já,
ačkoli neznám noty.
Houslisté hrají
bez ochoty
a sbor se toulá v ulicích.

Ostatní nestojí za nic.
Snad proto,
snad jen proto, že jsem
panic
a rád se hrabu v truhlicích
kde staré haraburdí
pohřbily léta studii.

Když zvednu ruku,
nikdo neposlouchá
a každý jinou píseň fouká.
Ti chlapi, ti mě ubíjí!

Jsem flétnista,
když přijde duben,
přehluší všechny
i buben,
protože flétnu píská tence
dekadence

10. října 1951

jevit jako požehnaný dar a koneckonců i jako hájená národní tradice...

Když jsem jednou uvažoval o motivech, které jsem si podtrhal ve Swiftovi, napadlo mě, že bych měl nějakým způsobem rozehrát tu pasáž, v níž Swift hovoří o tom, že Balnibarbie byla kdysi modernější zemí. Samozřejmě jsem šel nejdřív tou nejjednodušší cestou: vymyslel jsem si celou sérii groteskních situací, v nichž Gulliver objeví, že Balnibarbské dějiny se pohybují obráceným směrem. Zkuste si představit tech. vývoj pozpátku a budete přesně u toho, na co jsem myslel... To je pouze povrch myšlenky. Mnohem pozoruhodnější by bylo vybudovat na tom filosofii pokroku. Vymyslet svět, v němž lidé vynakládají úsilí a důmysl, aby postupně budovali civilizaci stále primitivnější, aby přivítali vynález plynového osvětlení, rozbíjeli zastaralé žárovky a dočetli se v novinách, že jistý vědec koná pokusy se spaličkem vosku, do něhož vložil textilní vlákno..." □

1. května 1997 20:00 - Plechový bubínek (Die Blechtrommel), SRN, 1979

Režie: Volker Schlöndorff, scénář Jean-Claude Carrière, Volker Schlöndorff, Franz Seitz a Günter Grass podle své románové předlohy, kamera Igor Luther, hrají David Bennent, Angela Winklerová, Mario Adorf, Daniel Olbrychski, Katharina Thalbachová.

4. května 1979 byl premiérou filmové adaptace románu Güntera Grasse uveden do kin nejuspěšnější německý film poválečné doby. Román G. Grasse vyšel v r. 1959 a byl po desetiletí pokládán za nezfilmovatelný. Až v r. 1975 prodal Grass autorská práva, když v Davidu Bennentovi byl nalezen ideální představitel pro roli Oskara Matzeratha, bubníka na plechový bubínek, který na protest proti světu dospělých přestal růst. Oskar stojí v ohnisku kruté německé scenérie. Z perspektivy třiletého ukazuje Schlöndorff maloměstské prostředí v předválečném Gdaňsku: zbabělost, pasivita a šosáctví jsou živnou půdou pro nacionální socialismus. Oskar proti tomu marně bubnuje na poplach...

Schlöndorffův snímek Plechový bubínek je první a až do devadesátých let jediný německý film vyznamenaný Oscarem v kategorii nejlepší zahraniční film. □

Miňo

„TOMUHLE ŘÍKÁM POŘÁDNEU PROGRAM KIN!“

...a po té dřině ještě něco na občerstvení (druhá část hádanek ze strany 36):

Jen tři slova

Když mocný Ali Kiba cítil, že jeho dny jsou sečteny, zavolał si své dva syny a pravil: „Již brzy zavřu oči navždy a musím proto zvolit svého nástupce. Drazí synové, oba jste čestní a spravedliví, leč pouze jeden z vás se může stát vladařem. Sám rozhodnout nesmím, jak Alláh přikázal, proto rozhodněte sami. Vezměte své koně a jedte do Mekky. Ten, jehož kůň tam dorazí později, bude vládnout naší krásné a bohaté zemi.“

Synové nasedli na koně a vydali se na cestu více než loutavě. Ne, takhle to nepůjde, usoudili po nějakém čase, když seskočili z koní a usedli k poradě, to bychom do Mekky nedorazili nikdy. Tu šel kolem moudrý stařec, kterému se svěřili. Stařec nepřemýšlel dlouho a pošeptal jim tři slova. Jak je bratři slyšeli, úprkem se hnali ke koním, naskočili na ně a divokým tryskem uháněli k Mekce.

Jak zněla ona tři slova?

SARAH

Svědkové Jehovovi, část I.

Pohled do historie

Vše začalo tím, že v roce 1870 osmnáctiletý mladý muž jménem Charles Taze Russel založil skupinku lidí, se kterými se rozhodl studovat Bibli. Tato skupinka se stala základem dnes celosvětové organizace Svědků Jehovových.

K hlášení svých názorů pak v roce 1879 Russel začal vydávat vlastní časopis *Zion's Watchtower* (Sionskou strážnou věž), která má dnes náklad přes 15 milionů výtisků a stala se nejdůležitějším nástrojem řídicím tuto organizaci. V roce 1884 ustavil Russel svou skupinu jako *Watch Tower Bible and Tract Society* (Biblická a traktátní společnost Strážná věž). Během svého celoživotního působení na postu prvního prezidenta této společnosti napsal Russel šest svazků ze sedmisvazkového kompletu nazvaného *The studies in the Scriptures* (Studie v písmu), která slunuje jeho učení. V roce 1910 sám napsal o tomto díle:

Nejen že zjišťujeme, že lidé nemohou pochopit boží plán studiem pouhá Bible, ale zjišťujeme také, že když někdo odloží 'Scripture Studies', dokonce i když je už používal, i když se s nimi již seznámil, i když je už deset let četl - jestliže je odloží, ignoruje je a zabývá se pouze Bibli, i když už rozuměl Bibli po deset let, mále zkušenost ukazuje, že se za dva roky octne v temnotě. Na druhé straně, kdyby četl pouze 'Scripture Studies' s jejich odkazy a nepřečetl ani stránku z Bible jako takové, byl by po dvou letech ve světle, protože by měl světle Písma.

Charles Taze Russel

V roce 1916 Russel umírá a několik měsíců poté se ujímá moci druhý prezident Joseph F. Rutherford. V psaní knih byl ještě plodnější než Russel; vydával zhruba jednu knihu ročně. V mnoha ohledech byly jeho výklady značně odlišné od Russelových a uvedl mnoho změn v učení, což mělo za následek odtržení několika skupin (některé z nich existují dodnes, např. Dawn Bible Students či Layman's Home Missionary Movement). Jako Russel se i Rutherford považoval za absolutní autoritu. V roce 1931 udělil organizaci její současné jméno „Svědkové Jehovovi“. On také dal podnět ke vzniku programu návštěv dům od domu.

Po jeho smrti se stává prezidentem Nathan H. Knorr, za jehož působení silně vzrostla členská základna a bohatství. K tomu hlavně přispěly Knorrov metody změn přejaté z podnikatelské sféry.

Roku 1977 Knorr umírá a vlády se ujímá viceprezident sekty Frederick W. Franz. Své síly soustředil na vybrušování samotného učení. Společností je pokládán za nejschopnějšího učenice v hebrejštině. Aby si Franz udržel tento kredit, porušil svou přísahu pravdomluvnosti na soudním přelíčení ve Skotsku. Poté, co tvrdil, že je schopen pracovat v hebrejštině, se zdiskreditoval, když nebyl schopen přeložit jediný biblický verš zpět do hebrejštiny.

Hlavní literatura. Biblická a traktátní Společnost Strážná věž údajně publikuje více materiálů než všechny ostatní sektářské skupiny dohromady. Z časopisů jsou nejdůležitější dva - *Watchtower* (Strážná věž) a *Awake!* (Probudte se!). Strážná věž má za úkol seznamovat členy se současným učením Společností. Vychází dvakrát měsíčně asi ve dvaceti milionech výtiscích a ve 106 jazycích. Čtrnáctideník *Probudte se!* je určen pro nečleny. Ten vychází „pouze“ ve čtyřiceti jazycích, jeho náklad jde taktéž do milionů. Strážná věž vydává i knihy, průměrně dvě za rok, s minimálním nákladem jeden milion exemplářů.

Během let Svědkové Jehovovi citovali více než sedmdesát překladů Bible na podporu zvláštních bodů své teologie. Protože však Bible neposkytuje všeobecnou podporu jejich myšlení a protože je obtížné citovat neustále z různých verzí, vytvořila skupina pěti lidí pod vedením Knorra vlastní překlad. V roce 1961 bylo jejich dílo dokončeno a pod názvem *The New Translation of the Holy Scriptures* (Překlad nového světa svatých Písem) bylo předáno veřejnosti. Nešlo o vytvoření moderního překladu, jak se ostatně tvrdí, ale opatřit základ a podporu pro teologii Svědků. Mimo jiné se snažili z Bible

vyložit tvrzení, že Ježíš je Bůh. Se základními body a charakteristickými rysy učení Svědků budete seznámeni v dalším čísle Šklíby.

Ted' bych se chtěla věnovat jednomu problému této náboženské skupiny u nás. Je totiž více než jasné, že za účelem registrace podávali nepravdivé informace o svém učení:

Jak to bylo s jejich zaregistrováním v ČR

Náboženská společnost Svědkové Jehovovi (NSSJ), která je šestou nejpočetnější organizací v seznamu u nás registrovaných církví a náboženských společností, dostala od ministerstva kultury roku 1993, kdy žádala o registraci, tři otázky. Týkaly se odírání transfúze krve a odírání vojenské základní či civilní služby. Poté, co členové přípravného výboru odpověděli, že jmenované záležitosti neodpírají, byli ministerstvem registrováni. V řadách Svědků to způsobilo rozčarování a mnozí organizaci opustili.

Otázky, na které NSSJ 30.7. 1993 odpověděla vždy: Ne, NSSJ to nevyučuje.

>>> Učí NSSJ, že rodič-člen NSSJ má bránit poskytnutí transfúze krve svému nezletilému dítěti v případě, kdy neposkytnutí transfúze může podle vyjádření ošetřujícího lékaře způsobit dítěti poškození zdraví nebo smrt?

>>> Učí NSSJ, že člen NSSJ nemá nastoupit a vykonávat vojenskou základní, případně náhradní službu nebo vojenská cvičení podle branného zákona č. 49/1949 Sb. ve znění pozdějších předpisů?

>>> Učí NSSJ, že člen NSSJ nemá nastoupit a vykonávat civilní službu podle zákona č. 18/1992 Sb. o civilní službě, ve znění zákona č. 135/1993?

Ted' se podíváme na úryvky dvou článků, které byly publikovány v materiálech Svědků ohledně transfúze. První pochází ze září 1992 (tedy před registrací), jmenuje se *Chraňme své děti před zneužíváním krve* a byl publikován ve vnitřním bulletinu *Naše služba království*:

Jako rodiče můžete udělat hodně věcí předem, abyste ochránili své děti před transfúzí... Lékař možná tvrdí, že krev upraví stav vašeho nemocného dítěte, ale vy musíte být pevně rozhodnutí odmítnout krev za sebe a za své děti dříve, než před vámi vyvstane nějaká naléhavá situace, protože si ceníte svého vztahu k Jehovovi více než jakéhokoli domnělého prodloužení života za cenu porušení božského zákona... Aby nedošlo k nějakým pochybnostem, na přijímací formulář napište jasně, že z náboženských a zdravotních důvodů krev nechcete a za žádných okolností nedáte souhlas k jejímu přijetí.

Ten druhý je ze článku *Projevujeme úctu k životu a ke krvi* zveřejněného roku 1996 v brožurě *Co od nás Bůh vyžaduje*:

Nezapomeňte, že Jehova vyžaduje, abychom se zdržovali krve. To znamená, že nesmíme žádným způsobem přijímat do těla krev jiných lidí ani vlastní krev, která byla uskladněna. Právě křesťané tedy transfúzi krve nepřijmou.

Když už jsem u té transfúze, není špatné se podívat na tuto věc: Svědkové Jehovovi původně mivali podobné zákazy tři. Vedle transfúze šlo o očkování a transplantaci. Na příkladu transplantace je vidět typické jednání ústředí. Roku 1967 se ve Strážné věži psalo:

Jehova Bůh nedal lidem povolení snažit se zachovat svůj život tím, že budou kanibalisticky brát do svých těl lidské maso, ať rozžvýkané nebo ve formě celých orgánů či částí těla někoho jiného.

Jakým způsobem vyhláší jediný božský kanál změnu názoru? Jakoby se nic nedělo, my jsme to tak říkali vždycky (jsme přece neomylní), ale vy jste to špatně pochopili. A tak se ve Strážné věži v roce 1980 píše:

Někteří křesťané se možná domnívají, že přijímat do svého těla tkáň anebo část těla jiného člověka je kanibalistické... Jiní upřímní křesťané se mohou dnes domnívat, že Bible nezakazuje zásadně lékařskou transplantaci lidských orgánů... Může se také uvést argument, že transplantace orgánů se liší od kanibalismu i tím, že dárci není zabíjen, aby poskytl potravu... I když Bible jmenovitě zakazuje jíst krev, nenacházíme žádný biblický příklad, který by speciálně zakazoval přijímat lidskou tkáň.

Dokončení příště

☞ Pokud chtějí autoři vidět podobu svého příspěvku těsně před vytisknutím po závěrečných pravopisných a stylistických úpravách, necht' zkontaktují v týdnu po uzavěrci některého člena redakce.

!!! Upozorňujeme, že zveřejněné příspěvky se nemusí vždy shodovat s názory redakce.

☞ Členové redakce: Zdeněk Klouda, Lukáš Šmahel, Lenka Barčiová, Zdeněk Kozlíček, Jaromír Kysilka, Josef Kubín, Martina Petruš, Jirka Dušek, Standa Mihulka, Aleš Bezděk, Jitka Sulitková, Jan Horník, Milan Ulej...

Uzávěrka jedenáctého čísla bude upřesněna na Šklíba-nástěnce

Těšíme se na spolupráci

redakce

